

USTAWA
z dnia 22 maja 2003 r.

o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych¹⁾

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa określa:

- 1) zasady zawierania i wykonywania umów obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego i obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych,
- 2) sposób kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umów ubezpieczeń, o których mowa w pkt 1, oraz konsekwencje niespełnienia tego obowiązku,
- 3) podstawowe zasady, jakim powinny odpowiadać inne, niż określone w pkt 1, umowy ubezpieczeń obowiązkowych,
- 4) zadania i zasady działania Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego i Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Art. 2.

1. Określenia użyte w ustawie oznaczają:

¹⁾ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich:

- 1) dyrektywy 92/49/EWG z dnia 18 lipca 1992 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do ubezpieczeń bezpośrednich innych niż ubezpieczenia na życie oraz zmieniająca dyrektywy 73/239/EWG i 88/357/EWG (trzecia dyrektywa w sprawie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie) (Dz.Urz. WE L 228 z 11.08.1992),
- 2) dyrektywy 2000/26/WE z dnia 16 maja 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, zmieniającej dyrektywy 73/239/EWG i 88/357/EWG (czwarta dyrektywa w sprawie ubezpieczeń komunikacyjnych) (Dz.Urz. WE L 181 z 20.07.2000).

Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie – z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej – dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.

Opracowano na podstawie: Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152, z 2004 r. Nr 26, poz. 225, Nr 96, poz. 959, Nr 141, poz. 1492, Nr 273, poz. 2703, Nr 281, poz. 2778, z 2005 r. Nr 167, poz. 1396, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, z 2007 r. Nr 49, poz. 328, Nr 82, poz. 557, Nr 102, poz. 691, Nr 133, poz. 922, z 2008 r. Nr 225, poz. 1486, z 2009 r. Nr 91, poz. 739, Nr 97, poz. 802, z 2010 r. Nr 28, poz. 145, Nr 43, poz. 246, z 2011 r. Nr 80, poz. 432, Nr 113, poz. 660, Nr 205, poz. 1210, Nr 291, poz. 1707.

- 1) biuro narodowe – organizację zakładów ubezpieczeń na terytorium danego państwa, które prowadzą działalność ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych;
- 2) budynek wchodzący w skład gospodarstwa rolnego – obiekt budowlany o powierzchni powyżej 20 m² określony w art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1126 z późn. zm.²⁾), będący w posiadaniu rolnika;
- 3) centralna ewidencja pojazdów – centralna ewidencja pojazdów określona w art. 80a–80e ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 515);
- 4) gospodarstwo rolne – obszar użytków rolnych, gruntów pod stawami oraz sklasyfikowanych jako użytki rolne gruntów pod zabudowaniami, przekraczający łącznie powierzchnię 1,0 ha, jeżeli podlega on w całości lub części opodatkowaniu podatkiem rolnym, a także obszar takich użytków i gruntów, niezależnie od jego powierzchni, jeżeli jest prowadzona na nim produkcja rolna, stanowiąca dział specjalny w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych;
- 5) komisja do rozpatrywania roszczeń – komisja do rozpatrywania roszczeń z tytułu szkód wyrządzonych przez wojska obce, powołana przez Ministra Obrony Narodowej na podstawie ustawy z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polski oraz zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium (Dz. U. Nr 93, poz. 1063 oraz z 2003 r. Nr 60, poz. 536);
- 6) organ nadzoru – Komisję Nadzoru Finansowego, o której mowa w ustawie z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. Nr 157, poz. 1119);
- 7) organ odszkodowawczy – organ odpowiedzialny za zaspokajanie roszczeń poszkodowanych z tytułu umów ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1, wynikających ze zdarzeń, które zaistniały na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej innego niż miejsce zamieszkania poszkodowanego oraz na terytorium państw trzecich, i powstałych w związku z ruchem pojazdów mechanicznych ubezpieczonych i zarejestrowanych w państwie członkowskim Unii Europejskiej;
- 8) ośrodek informacji – ośrodek gromadzący informacje o umowach obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych oraz informacje o reprezentantach do spraw roszczeń ustanowionych przez zakłady ubezpieczeń;
- 9) państwo trzecie – państwo niebędące państwem członkowskim Unii Europejskiej, którego biuro narodowe jest Członkiem Systemu Zielonej Karty;
- 10) pojazd mechaniczny:
 - a) pojazd samochodowy, ciągnik rolniczy, motorower i przyczepa określone w przepisach ustawy – Prawo o ruchu drogowym,
 - b) pojazd wolnobieżny w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo o ruchu drogowym, z wyłączeniem pojazdów wolnobieżnych będących w po-

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 109, poz. 1157 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 5, poz. 42, Nr 100, poz. 1085, Nr 110, poz. 1190, Nr 115, poz. 1229, Nr 129, poz. 1439 i Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 718.

- siadaniu rolników posiadających gospodarstwo rolne i użytkowanych w związku z posiadaniem tego gospodarstwa;
- 11) pojazd historyczny – pojazd mechaniczny, o którym mowa w pkt 10, będący:
 - a) pojazdem zabytkowym w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo o ruchu drogowym,
 - b) pojazdem mającym co najmniej 40 lat,
 - c) pojazdem mającym co najmniej 25 lat i który został uznany przez rzeczoznawcę samochodowego za pojazd unikatowy lub mający szczególne znaczenie dla udokumentowania historii motoryzacji;
 - 11a) reprezentant do spraw roszczeń – reprezentant do spraw roszczeń w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 2010 r. Nr 11, poz. 66, z późn. zm.³⁾), ustanowiony w Rzeczypospolitej Polskiej przez zagraniczny zakład ubezpieczeń z państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
 - 12) rolnik – osobę fizyczną, w której posiadaniu lub współposiadaniu jest gospodarstwo rolne;
 - 13) trzęsienie ziemi – naturalny, krótki i gwałtowny wstrząs (lub ich serię) gruntu, powstały pod powierzchnią ziemi i rozchodzący się w postaci fal sejsmicznych od ośrodka (epicentrum), znajdującego się na powierzchni, gdzie drgania są najsilniejsze; przy określaniu siły trzęsienia ziemi używa się skali magnitud (skala Richtera);
 - 14) ubezpieczenie graniczne – ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, którego umowa jest zawierana w przypadku braku ważnej Zielonej Karty przez posiadacza pojazdu mechanicznego zarejestrowanego za granicą, z wyłączeniem posiadaczy pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w państwach, których biura narodowe są sygnatariuszami Porozumienia Wielostronnego;
 - 14a) wprowadzenie pojazdu do ruchu – wprowadzenie pojazdu na drogę rozumianą zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy – Prawo o ruchu drogowym;
 - 15) Porozumienie Wielostronne – umowa zawarta między biurami narodowymi z państw członkowskich Unii Europejskiej, państw Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) oraz państw stowarzyszonych, określająca wzajemne stosunki między biurami narodowymi;
 - 16) sygnatariusz Porozumienia Wielostronnego – biuro narodowe, które zawarło umowę dotyczącą zaspokajania roszczeń wynikających z międzynarodowego ruchu pojazdów mechanicznych, zgodnie z postanowieniami Porozumienia Wielostronnego;
 - 17) Zielona Karta – międzynarodowy certyfikat ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, wystawiony w imieniu biura narodowego.
2. Ilekroć w ustawie jest mowa o państwach członkowskich Unii Europejskiej należy przez to rozumieć także państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 81, poz. 530, Nr 126, poz. 853 i Nr 127, poz. 858 oraz z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 80, poz. 432, Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654 i Nr 133, poz. 767.

Art. 3.

1. Ubezpieczeniem obowiązkowym jest ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej podmiotu lub ubezpieczenie mienia, jeżeli ustawa lub ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską umowa międzynarodowa nakłada obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia.
2. (uchylony).

Art. 4.

Ubezpieczeniami obowiązkowymi są:

- 1) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, zwane dalej „ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych”,
- 2) ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego, zwane dalej „ubezpieczeniem OC rolników”,
- 3) ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych, zwane dalej „ubezpieczeniem budynków rolniczych”,
- 4) ubezpieczenia wynikające z przepisów odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską, nakładających na określone podmioty obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia.

Art. 5.

1. Ubezpieczający zawiera umowę ubezpieczenia obowiązkowego z wybranym zakładem ubezpieczeń, wykonującym działalność ubezpieczeniową w zakresie tego ubezpieczenia.
2. Zakład ubezpieczeń posiadający zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe nie może odmówić zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, jeżeli w ramach prowadzonej działalności ubezpieczeniowej zawiera takie umowy ubezpieczenia.
3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określi, w drodze rozporządzenia, rodzaj i zakres dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego, uwzględniając w szczególności rodzaj ubezpieczenia obowiązkowego.

Art. 5a.

Jeżeli zakład ubezpieczeń, o którym mowa w art. 5 ust. 2, otrzymał ofertę zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, brak odpowiedzi w terminie 14 dni poczytuje się za jej przyjęcie.

Art. 6.

Umowę ubezpieczenia obowiązkowego zawartą z naruszeniem przepisów ustawy oraz odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych wprowadzających obowiązek ubezpieczenia, uważa się za zawartą zgodnie z tymi przepisami, z zastrzeżeniem art. 10 ust. 1.

Art. 7.

Umowa ubezpieczenia obowiązkowego określa sumę gwarancyjną lub sumę ubezpieczenia stanowiącą górną granicę odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń.

Art. 8.

1. Taryfy oraz wysokość składek ubezpieczeniowych za ubezpieczenia obowiązkowe ustala zakład ubezpieczeń.
2. W każdym przypadku ustalenia taryfy składek za ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 1–3, lub ich zmiany, zakład ubezpieczeń przedstawia organowi nadzoru informacje o tych taryfach oraz o podstawach ich ustalenia, w terminie 14 dni od dnia, w którym najwcześniej możliwe było zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego ze składką obliczoną na ich podstawie.
3. Informacja, o której mowa w ust. 2, powinna zawierać w szczególności analizę szkodowości oraz kosztów obsługi ubezpieczenia uzasadniającą wprowadzenie każdorazowej zmiany w taryfie.
4. W przypadku czasowego wycofania pojazdu z ruchu w rozumieniu art. 78a ustawy – Prawo o ruchu drogowym, skutkującego zmniejszeniem prawdopodobieństwa wypadku w okresie ubezpieczenia, zakład ubezpieczeń, na wniosek posiadacza pojazdu mechanicznego, jest obowiązany do proporcjonalnego obniżenia składki ubezpieczeniowej na okres czasowego wycofania pojazdu z ruchu.
5. Składka ubezpieczeniowa, w przypadku określonym w ust. 4, po uwzględnieniu przysługujących posiadaczowi pojazdu mechanicznego zniżek składki, ulega obniżeniu nie mniej niż o 95%.
6. Posiadacz pojazdu mechanicznego jest obowiązany do niezwłocznego powiadomienia zakładu ubezpieczeń o ustaniu czasowego wycofania pojazdu z ruchu, o którym mowa w ust. 4.
7. W przypadku niedopełnienia przez posiadacza pojazdu mechanicznego obowiązku, o którym mowa w ust. 6, zakład ubezpieczeń może odpowiednio podwyższyć składkę ubezpieczeniową, począwszy od dnia, w którym ustało czasowe wycofanie pojazdu z ruchu, o którym mowa w ust. 4.

Art. 8a.

1. Jeżeli ubezpieczający nie podał zakładowi ubezpieczeń znanych sobie okoliczności, o które zakład ubezpieczeń zapytywał przed zawarciem umowy ubezpieczenia obowiązkowego i które pociągają za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku ubezpieczeniowego, zakład ubezpieczeń ma prawo żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki ubezpieczeniowej z uwzględnieniem zwiększenia prawdopodobieństwa wypadku ubezpieczeniowego wskutek okoliczności niepodanych do jego wiadomości.
2. W razie zawarcia przez zakład ubezpieczeń umowy ubezpieczenia obowiązkowego mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.

Art. 9.

1. Umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej obejmuje odpowiedzialność cywilną podmiotu objętego obowiązkiem ubezpieczenia za szkody wyrządzone czynem niedozwolonym oraz wynikłe z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, o ile nie sprzeciwia się to ustawie lub właściwości (naturze) danego rodzaju stosunków.

2. Umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, obejmuje również szkody wyrządzone umyślnie lub w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczającego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność.

Art. 9a.

Umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, o jakich mowa w art. 9, będące następstwem zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia.

Art. 10.

1. Obowiązek ubezpieczenia uważa się za spełniony, jeżeli została zawarta umowa ubezpieczenia, na podstawie której osoba obciążona tym obowiązkiem korzysta z ochrony ubezpieczeniowej, a czas trwania i zakres tej ochrony odpowiadają przepisom ustawy lub odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych wprowadzających obowiązek ubezpieczenia.
- 1a. Umowa ubezpieczenia obowiązkowego nie może obejmować ubezpieczeniem okresu poprzedzającego zawarcie tej umowy.
2. Ustalenia spełnienia lub nieistnienia obowiązku ubezpieczenia można dochodzić przed sądem powszechnym.

Art. 11.

1. Obowiązkowymi ubezpieczeniami, o których mowa w art. 4 pkt 4, jest objęta odpowiedzialność cywilna podmiotów objętych ubezpieczeniem, za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności, wykonywaniu zawodu albo prowadzeniu działalności lub będące następstwem wad produktu, określona w ustawie wprowadzającej dany obowiązek lub umowie międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską.
2. Umowa ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej, o którym mowa w art. 4 pkt 4, obejmuje również szkody wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa ubezpieczonego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność.
3. Zakładowi ubezpieczeń oraz Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu, w przypadkach określonych w art. 98 ust. 2 pkt 1, przysługuje prawo dochodzenia od ubezpieczonego lub osób, za które ponosi on odpowiedzialność, zwrotu wypłaconego z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 4, odszkodowania za szkody określone w ust. 2, a także w przypadku, jeżeli szkoda została wyrządzona przez ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi on odpowiedzialność, w stanie po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości albo po użyciu środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii.

Art. 12.

1. Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń trwa przez okres wskazany w umowie i kończy się z upływem ostatniego dnia tego okresu, z zastrzeżeniem wyjątków określonych w ustawie.
2. W przypadku opłacania składki ubezpieczeniowej w ratach, niezapłacenie przez ubezpieczonego lub ubezpieczającego raty składki w terminie oznaczonym przez zakład ubezpieczeń, nie powoduje ustania odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń.

Art. 13.

1. Zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie lub świadczenie z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego na podstawie uznania roszczenia uprawnionego z umowy ubezpieczenia w wyniku ustaleń, zawartej z nim ugody, prawomocnego orzeczenia sądu lub w sposób określony w przepisach ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2009 r. Nr 52, poz. 417, z późn. zm.⁴⁾).
2. W obowiązkowych ubezpieczeniach odpowiedzialności cywilnej odszkodowanie wypłaca się w granicach odpowiedzialności cywilnej podmiotów objętych ubezpieczeniem, nie wyżej jednak niż do wysokości sumy gwarancyjnej ustalonej w umowie.
3. W obowiązkowych ubezpieczeniach mienia odszkodowanie wypłaca się w kwocie odpowiadającej wysokości szkody, nie większej jednak od sumy ubezpieczenia ustalonej w umowie.

Art. 14.

1. Zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie.
2. W przypadku, gdyby wyjaśnienie w terminie, o którym mowa w ust. 1, okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania, okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego. W terminie, o którym mowa w ust. 1, zakład ubezpieczeń zawiadamia na piśmie uprawnionego o przyczynach niemożności zaspokojenia jego roszczeń w całości lub w części, jak również o przypuszczalnym terminie zajęcia ostatecznego stanowiska względem roszczeń uprawnionego, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania.
3. Jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, zakład ubezpieczeń informuje o tym na piśmie osobę występującą z roszczeniem w terminie, o którym mowa w ust. 1 albo 2, wskazując na okoliczności oraz podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania, jak również na przyczyny, dla których odmówił wiarygodności okolicznościom dowodowym podniesionym przez osobę zgłaszającą roszczenie. Pismo zakładu ubezpieczeń powinno zawierać pouczenie o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.
- 3a. W przypadku niewypłacenia przez zakład ubezpieczeń odszkodowania w terminie, o którym mowa w ust. 1 albo 2, lub niedopełnienia obowiązku, o którym mowa w ust. 3, organ nadzoru stosuje wobec zakładu ubezpieczeń środki nadzorcze określone w art. 212 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.
4. Jeżeli w terminie, o którym mowa w ust. 1 albo 2, zakład ubezpieczeń nie ustali ważności umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, osoby odpowiedzialnej za szkodę, właściwy do wypłaty odszkodowania jest

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 76, poz. 641, z 2010 r. Nr 96, poz. 620 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654 i Nr 113, poz. 660.

Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny, na zasadach określonych w rozdziale 7. Zakład ubezpieczeń przesyła niezwłocznie zgromadzoną dokumentację do Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, powiadamiając o tym osobę zgłaszającą roszczenie. Przepis art. 109 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

- 4a. W przypadku ustalenia przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny dochodzi od tego zakładu ubezpieczeń zwrotu wypłaconego odszkodowania i poniesionych kosztów.
5. Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny ma obowiązek udostępniać poszkodowanemu lub uprawnionemu informacje i dokumenty gromadzone w celu ustalenia odpowiedzialności Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego lub wysokości świadczenia. Osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny udostępnionych informacji, a także sporządzenia na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny. Informacje i dokumenty Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny ma obowiązek udostępniać poszkodowanym i uprawnionym, na ich żądanie, w postaci elektronicznej. Sposób udostępniania informacji i dokumentów, zapewniania możliwości pisemnego potwierdzania udostępnianych informacji, a także zapewniania możliwości sporządzania kserokopii dokumentów i potwierdzania ich zgodności z oryginałem nie może wiązać się z wykraczającymi ponad uzasadnioną potrzebę utrudnieniami dla tych osób, zaś koszty sporządzenia kserokopii oraz udostępniania informacji i dokumentów w postaci elektronicznej ponoszone przez te osoby nie mogą odbiegać od przyjętych w obrocie zwykłych kosztów wykonywania tego rodzaju usług.
6. Przepisy ust. 5 stosuje się odpowiednio do Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w zakresie szkód, o których mowa w art. 123 ustawy.

Art. 15.

1. W granicach sumy gwarancyjnej ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej lub w granicach sumy ubezpieczenia obowiązkowego ubezpieczenia mienia zakład ubezpieczeń jest obowiązany zwrócić ubezpieczającemu, uzasadnione okolicznościami zdarzenia, koszty poniesione w celu zapobieżenia zwiększeniu szkody.
2. W granicach sumy gwarancyjnej ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń jest obowiązany zwrócić ubezpieczającemu niezbędne koszty obrony w postępowaniu karnym i koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu cywilnym, podjętych na polecenie lub za zgodą zakładu ubezpieczeń.

Art. 16.

1. W razie zaistnienia zdarzenia objętego ubezpieczeniem obowiązkowym, o którym mowa w art. 4 pkt 1–3, osoba uczestnicząca w nim, z uwzględnieniem ust. 2, jest obowiązana do:
 - 1) przedsięwzięcia wszystkich środków w celu zapewnienia bezpieczeństwa w miejscu zdarzenia, starania się o złagodzenie skutków zdarzenia oraz zapewnienia pomocy lekarskiej poszkodowanym, jak również w miarę możliwości zabezpieczenia mienia osób poszkodowanych,
 - 2) zapobieżenia, w miarę możliwości, zwiększeniu się szkody,

- 3) niezwłocznego powiadomienia Policji o zdarzeniu, o ile doszło do wypadku z ofiarami w ludziach lub do wypadku powstałego w okolicznościach nasuwających przypuszczenie, że zostało popełnione przestępstwo.
2. W przypadku zaistnienia zdarzenia objętego ubezpieczeniem obowiązkowym, o którym mowa w art. 4 pkt 1–3, uczestnicząca w nim osoba objęta tym ubezpieczeniem jest ponadto obowiązana do:
 - 1) udzielenia pozostałym uczestnikom zdarzenia niezbędnych informacji koniecznych do identyfikacji zakładu ubezpieczeń, łącznie z podaniem danych dotyczących zawartej umowy ubezpieczenia,
 - 2) niezwłocznego powiadomienia o zdarzeniu zakładu ubezpieczeń, udzielając mu niezbędnych wyjaśnień i przekazując posiadane informacje.
 3. Osoba, której odpowiedzialność jest objęta ubezpieczeniem obowiązkowym, a także osoba występująca z roszczeniem, powinny przedstawić zakładowi ubezpieczeń, Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu lub Polskiemu Biuru Ubezpieczycieli Komunikacyjnych posiadane dowody dotyczące zdarzenia i szkody oraz ułatwić im ustalenie okoliczności zdarzenia i rozmiaru szkód, jak również udzielić pomocy w dochodzeniu przez zakład ubezpieczeń, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny lub Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych roszczeń przeciwko sprawcy szkody.

Art. 17.

Jeżeli osoba objęta ubezpieczeniem obowiązkowym odpowiedzialności cywilnej lub osoba występująca z roszczeniem, z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa, nie dopełniły obowiązków wymienionych w art. 16, a miało to wpływ na ustalenie istnienia lub zakresu ich odpowiedzialności cywilnej bądź też na zwiększenie rozmiarów szkody, zakład ubezpieczeń może dochodzić od tych osób zwrotu części wypłaconego uprawnionemu odszkodowania lub ograniczyć wypłacane tym osobom odszkodowanie. Ciężar udowodnienia faktów, uzasadniających zwrot zakładowi ubezpieczeń części odszkodowania lub ograniczenia odszkodowania, spoczywa na zakładzie ubezpieczeń.

Art. 18.

1. (uchylony).
2. Jeżeli posiadacz pojazdu mechanicznego, rolnik lub posiadacz budynku zmienił adres bądź siedzibę i nie zawiadomił o tym zakładu ubezpieczeń, zawiadomienia lub oświadczenia, skierowane przez zakład ubezpieczeń listem poleconym, na ostatni adres bądź siedzibę posiadacza pojazdu mechanicznego, rolnika lub posiadacza budynku, wywierają skutki prawne od chwili, w której doszłyby do niego, gdyby nie zmienił adresu bądź siedziby.
3. W przypadku nadania oświadczenia o wypowiedzeniu lub odstąpieniu od umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1–3, przesyłką listową, za chwilę jego złożenia uważa się datę nadania oświadczenia w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego.

Art. 19.

1. Poszkodowany w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia obowiązkowego odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczeń bezpośrednio od zakładu ubezpieczeń. O zgłoszonym roszczeniu zakład ubezpieczeń powiadamia niezwłocznie ubezpieczonego.

2. Poszkodowany może dochodzić roszczeń bezpośrednio od Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w przypadkach, o których mowa w art. 98 ust. 1, 1a i 2.
3. Poszkodowany może dochodzić roszczeń bezpośrednio od Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w przypadkach, o których mowa w art. 123.

Art. 20.

1. Powództwo o roszczenie wynikające z umów ubezpieczeń obowiązkowych lub obejmujące roszczenia z tytułu tych ubezpieczeń można wytoczyć bądź według przepisów o właściwości ogólnej, bądź przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby poszkodowanego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
2. W postępowaniu sądowym o naprawienie szkody objętej ubezpieczeniem obowiązkowym odpowiedzialności cywilnej jest niezbędne przypożwanie zakładu ubezpieczeń. Zasadę tę stosuje się do Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego i Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Art. 21.

1. Zaspokojenie lub uznanie przez osobę objętą ubezpieczeniem obowiązkowym odpowiedzialności cywilnej, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, roszczenia o naprawienie wyrządzonej przez nią szkody, nie ma skutków prawnych względem zakładu ubezpieczeń lub Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, które nie wyraziły na to uprzednio zgody.
2. Uznanie roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej w przypadkach, o których mowa w art. 98 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a, nie ma skutków prawnych względem Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, który nie wyraził na to uprzednio zgody.

Art. 22.

1. Do umów ubezpieczenia obowiązkowego, w sprawach nieuregulowanych w ustawie, stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego.
2. W odniesieniu do umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 4, szczegółowy zakres ubezpieczenia, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną określają odrębne przepisy.
3. Zasady kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 4, oraz konsekwencje jego niespełnienia określają odrębne ustawy lub umowy międzynarodowe wprowadzające obowiązek ubezpieczenia.

Rozdział 2

Ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych

Art. 23.

1. Posiadacz pojazdu mechanicznego jest obowiązany zawrzeć umowę obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem posiadanego przez niego pojazdu.
- 1a. Posiadacz pojazdu, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 10 lit. a, zarejestrowanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem pojazdu, w odniesieniu

do którego państwem członkowskim Unii Europejskiej umiejscowienia ryzyka jest państwo Unii Europejskiej, w którym pojazd ma być zarejestrowany, obowiązany jest posiadać ochronę ubezpieczeniową przez cały okres, w którym pojazd jest zarejestrowany, z wyjątkiem zarejestrowanych pojazdów historycznych. W odniesieniu do pojazdów zarejestrowanych za granicą obowiązek ten trwa przez cały okres pozostawania tych pojazdów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

- Przepisy dotyczące obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych stosuje się także do posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, przed jego rejestracją oraz do posiadacza lub kierującego pojazdem historycznym albo pojazdem wolnobieżnym, od chwili wprowadzenia tych pojazdów do ruchu.

Art. 24.

- Członkowie sił zbrojnych państw obcych oraz ich personel cywilny, będący posiadaczami pojazdów mechanicznych sił zbrojnych tych państw i przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach umów międzynarodowych ratyfikowanych w trybie art. 89 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, nie są obowiązani do zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1.
- Poszkodowany z tytułu szkód wyrządzonych przez podmioty, o których mowa w ust. 1, może dochodzić roszczeń bezpośrednio od komisji do rozpatrywania roszczeń.

Art. 25.

- Ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje zdarzenia powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- Ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje, na zasadzie wzajemności, również zdarzenia powstałe na terytoriach państw, których biura narodowe są sygnatariuszami Porozumienia Wielostronnego, z zastrzeżeniem ust. 3.
- W przypadku zdarzeń, o których mowa w ust. 2, ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zapewnia zakres ochrony ubezpieczeniowej wymagany przez prawo państwa, na terytorium którego doszło do zdarzenia, lub określony w ustawie, w zależności od tego, który z tych zakresów jest szerszy.

Art. 26.

- Umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zawiera się na okres 12 miesięcy, z zastrzeżeniem art. 27.
- Okres 12 miesięcy, o którym mowa w ust. 1, kończy się z upływem dnia poprzedzającego początkowy dzień okresu ubezpieczenia.
- Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zawartej w tym samym dniu, w którym rozpoczyna się okres ubezpieczenia.

Art. 27.

- Umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych na czas krótszy niż 12 miesięcy, zwaną dalej „umową ubezpieczenia krótkoterminowego”, można zawrzeć, jeżeli pojazd mechaniczny jest:

- 1) zarejestrowany na stałe, w przypadkach określonych w ust. 2;
 - 2) zarejestrowany czasowo;
 - 3) zarejestrowany za granicą, jeżeli zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 7a lit. c ustawy o działalności ubezpieczeniowej państwem członkowskim umiejscowienia ryzyka jest Rzeczpospolita Polska;
 - 4) pojazdem wolnobieżnym określonym w art. 2 pkt 10 lit. b;
 - 5) pojazdem historycznym.
2. Umowę ubezpieczenia krótkoterminowego na czas nie krótszy niż 30 dni, w odniesieniu do pojazdów mechanicznych zarejestrowanych na stałe, może zawrzeć podmiot prowadzący działalność gospodarczą polegającą na pośredniczeniu w kupnie i sprzedaży pojazdów mechanicznych lub polegającą na kupnie i sprzedaży pojazdów mechanicznych, w zakresie pojazdów przeznaczonych do kupna lub sprzedaży.
 3. Umowę ubezpieczenia krótkoterminowego, w odniesieniu do pojazdów mechanicznych zarejestrowanych czasowo, zawiera się na czas nie krótszy niż okres tej rejestracji, określony w decyzji starosty właściwego ze względu na miejsce zamieszkania właściciela pojazdu mechanicznego, nie krótszy jednak niż 30 dni.
 4. Umowę ubezpieczenia krótkoterminowego, w odniesieniu do pojazdów wolnobieżnych określonych w art. 2 pkt 10 lit. b), można zawrzeć na czas nie krótszy niż 3 miesiące.
 5. Umowę ubezpieczenia krótkoterminowego, w odniesieniu do pojazdów historycznych, można zawrzeć na czas nie krótszy niż 30 dni.
 6. Umowę ubezpieczenia granicznego zawiera się przed przekroczeniem przez pojazd mechaniczny granicy w przypadku określonym w art. 29 ust. 1 pkt 3 oraz w przypadku rozwiązania się tej umowy lub wygaśnięcia okresu ważności Zielonej Karty podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na okres co najmniej 30 dni.

Art. 28.

1. Jeżeli posiadacz pojazdu mechanicznego nie później niż na jeden dzień przed upływem okresu 12 miesięcy, na który umowa ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych została zawarta, nie powiadomi na piśmie zakładu ubezpieczeń o jej wypowiedzeniu, uważa się, że została zawarta następna umowa na kolejne 12 miesięcy, z zastrzeżeniem ust. 2.
- 1a. W razie zawarcia umowy, o której mowa w ust. 1, zakład ubezpieczeń jest obowiązany potwierdzić zawarcie umowy dokumentem ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia jej zawarcia.
- 1b. Nie później niż 14 dni przed upływem okresu 12 miesięcy, na który umowa ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych została zawarta, zakład ubezpieczeń jest obowiązany do wysłania ubezpieczającemu informacji o ubezpieczeniu na kolejny okres ubezpieczenia.
- 1c. Informacja, o której mowa w ust. 1b, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie wysokości składki ubezpieczeniowej w przypadku, gdy dojdzie do zawarcia następnej umowy ubezpieczenia w trybie ust. 1;
 - 2) pouczenie, że wysokość składki, o której mowa w pkt 1, może ulec zmianie, jeżeli po wysłaniu informacji przez zakład ubezpieczeń wyjdą na jaw okoliczności mające wpływ na wysokość składki, oraz wskazanie tych okoliczności;

- 3) pouczenie o prawie wypowiedzenia dotychczasowej umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zgodnie z ust. 1 oraz o formie, możliwym sposobie oraz terminie złożenia tego wypowiedzenia;
 - 4) pouczenie o skutkach tego wypowiedzenia oraz o skutkach braku tego wypowiedzenia.
- 1d. Informacja, o której mowa w ust. 1b, powinna być wysłana:
- 1) w postaci elektronicznej przy wykorzystaniu środka komunikacji elektronicznej, jeżeli przy zawarciu umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych ubezpieczający wyraził zgodę na składanie mu oświadczeń w takiej postaci, lub
 - 2) w formie pisemnej, w sposób umożliwiający niezwłoczne poinformowanie ubezpieczającego.
- 1e. Jeżeli okoliczności mające wpływ na ustalenie wysokości składki ubezpieczeniowej wyszły na jaw po wysłaniu informacji, o której mowa w ust. 1b, zakład ubezpieczeń może odpowiednio zwiększyć składkę ubezpieczeniową z uwzględnieniem tych okoliczności. W takim przypadku zakład ubezpieczeń wezwie ubezpieczającego do zapłaty podwyższonej składki.
- 1f. Przepisów ust. 1a–1e nie stosuje się do umów zawieranych w trybie negocjacji z przedsiębiorcą.
2. Zawarcie następnej umowy nie następuje, pomimo braku powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli:
- 1) nie została opłacona w całości określona w umowie składka za mijający okres 12 miesięcy lub w przypadku cofnięcia zakładowi ubezpieczeń zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych albo
 - 2) w przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, ogłoszenia lub zarządzenia likwidacji zakładu ubezpieczeń albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzenia postępowania upadłościowego, w przypadku, o którym mowa w art. 98 ust. 2.
3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń kończy się z upływem okresu 12 miesięcy, z uwzględnieniem art. 33.

Art. 28a.

1. Jeżeli posiadacz pojazdu mechanicznego w tym samym czasie jest ubezpieczony w dwóch lub więcej zakładach ubezpieczeń, przy czym co najmniej jedna z umów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych została zawarta w trybie art. 28 ust. 1, umowa zawarta w tym trybie może zostać przez niego wypowiedziana na piśmie.
2. W przypadku wypowiedzenia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zgodnie z ust. 1, zakład ubezpieczeń może żądać zapłaty składki ubezpieczeniowej za okres, przez który ponosił odpowiedzialność.
3. W sytuacji, gdy doszło do zawarcia kilku umów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w odniesieniu do tego samego pojazdu mechanicznego, z tym samym okresem ubezpieczenia z jednym zakładem ubezpieczeń, wówczas temu zakładowi ubezpieczeń należy się składka ubezpieczeniowa z tytułu jednej umowy ubezpieczenia.

Art. 29.

1. Posiadacz pojazdu jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych:
 - 1) najpóźniej w dniu rejestracji pojazdu mechanicznego, z wyjątkiem pojazdów historycznych, ale nie później niż z chwilą wprowadzenia pojazdu do ruchu;
 - 2) przed wprowadzeniem do ruchu pojazdów, o których mowa w art. 2 pkt 10 lit. b), oraz pojazdów historycznych;
 - 3) przed przekroczeniem granicy, w przypadku gdy posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym zarejestrowanym za granicą w państwie innym niż określone na podstawie art. 25 ust. 2 nie posiada ważnej Zielonej Karty lub ubezpieczenia granicznego;
 - 4) przed wprowadzeniem do ruchu pojazdów, o których mowa w art. 2 pkt 10 lit. a), które nie zostały zarejestrowane;
 - 5) przed wprowadzeniem do ruchu pojazdów, o których mowa w art. 2 pkt 10 lit. b), oraz pojazdów historycznych, które nie zostały dopuszczone do ruchu;
 - 6) (uchylony);
 - 7) najpóźniej w dniu ustania odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń w przypadku określonym w art. 28 ust. 3;
 - 8) najpóźniej w dniu rozwiązania się dotychczasowej umowy w przypadkach określonych w art. 27 ust. 6 oraz w art. 31 ust. 1 i 4;
 - 9) najpóźniej w dniu rozwiązania dotychczasowej umowy w związku z jej wypowiedzeniem w przypadku określonym w art. 28 ust. 1;
 - 10) najpóźniej w dniu odstąpienia przez ubezpieczającego od umowy w trybie określonym w art. 16c ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271, z późn. zm.⁵⁾).
2. Jeżeli umowa ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest zawierana przed rejestracją pojazdu, o którym mowa w art. 2 pkt 10 lit. a), posiadacz pojazdu mechanicznego, na żądanie zakładu ubezpieczeń, jest obowiązany przedstawić zaświadczenie o pozytywnym wyniku badania technicznego tego pojazdu lub wyciąg ze świadectwa homologacji albo odpis decyzji zwalniającej z konieczności uzyskania homologacji na dany pojazd mechaniczny.
3. Jeżeli w przypadku, o którym mowa w ust. 2, pojazd mechaniczny, w terminie 30 dni od dnia zawarcia umowy, nie został zarejestrowany, każda ze stron może odstąpić od umowy, powiadamiając o tym na piśmie drugą stronę umowy.

Art. 30.

1. Z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zakład ubezpieczeń uiszcza opłatę ewidencyjną w wysokości równowartości w złotych 1,0 euro ustalonej przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski według tabeli kursów nr 1 w roku zawarcia umowy.

⁵⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 144, poz. 1204, z 2003 r. Nr 84, poz. 774 i Nr 188, poz. 1837, z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 116, poz. 1204, z 2005 r. Nr 122, poz. 1021, z 2008 r. Nr 171, poz. 1056, z 2009 r. Nr 201, poz. 1540 oraz z 2011 r. Nr 80, poz. 432, Nr 126, poz. 715 i Nr 199, poz. 1175.

2. Opłata, o której mowa w ust. 1, stanowi przychód Funduszu – Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców, o którym mowa w art. 80d ust. 2 ustawy – Prawo o ruchu drogowym.

Art. 31.

1. W razie przejścia lub przeniesienia prawa własności pojazdu mechanicznego, którego posiadacz zawarł umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, na posiadacza pojazdu, na którego przeszło lub zostało przeniesione prawo własności, przechodzą prawa i obowiązki poprzedniego posiadacza wynikające z tej umowy. Umowa ubezpieczenia OC ulega rozwiązaniu z upływem okresu, na który została zawarta, chyba że posiadacz, na którego przeszło lub zostało przeniesione prawo własności, wypowie ją na piśmie. W przypadku wypowiedzenia umowy ubezpieczenia OC, ulega ona rozwiązaniu z dniem jej wypowiedzenia. Przepisów art. 28 nie stosuje się.
2. W razie niewypowiedzenia przez posiadacza pojazdu, na którego przeszło lub zostało przeniesione prawo własności pojazdu mechanicznego, umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, zakład ubezpieczeń może dokonać ponownej kalkulacji należnej składki z tytułu udzielanej ochrony ubezpieczeniowej, poczynając od dnia przejścia lub przeniesienia prawa własności pojazdu, z uwzględnieniem zniżek przysługujących posiadaczowi, na którego przeszło lub zostało przeniesione prawo własności pojazdu mechanicznego oraz zwyczaj go obciążających, w ramach obowiązującej taryfy składek. W przypadku gdy posiadacz, na którego przeszło lub zostało przeniesione prawo własności pojazdu mechanicznego, złoży wniosek o dokonanie ponownej kalkulacji należnej składki, zakład ubezpieczeń jest obowiązany do jej dokonania za okres od dnia przejścia lub przeniesienia prawa własności pojazdu. Posiadacz, na którego przeszło lub zostało przeniesione prawo własności pojazdu mechanicznego, jest obowiązany podać do wiadomości zakładu ubezpieczeń wszystkie znane sobie okoliczności, których ujawnienie jest niezbędne do dokonania ponownej kalkulacji składki.
3. W razie przejścia lub przeniesienia prawa własności pojazdu mechanicznego zarejestrowanego, którego posiadacz wbrew obowiązkowi nie zawarł umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, posiadacz, na którego przeszło lub zostało przeniesione prawo własności jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w dniu przejścia lub przeniesienia prawa własności pojazdu mechanicznego, ale nie później niż z chwilą wprowadzenia pojazdu mechanicznego do ruchu. Jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania pojazdu mechanicznego zarejestrowanego bez przejścia lub przeniesienia prawa własności tego pojazdu, a dotychczasowy posiadacz pojazdu wbrew obowiązkowi nie zawarł umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, kolejny posiadacz pojazdu jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w dniu wejścia w posiadanie tego pojazdu, ale nie później niż z chwilą wprowadzenia pojazdu mechanicznego do ruchu.
4. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przez posiadacza pojazdu mechanicznego niebędącego właścicielem tego pojazdu, prawa i obowiązki tego posiadacza, wynikające z zawartej umowy ubezpieczenia, przechodzą na właściciela pojazdu mechanicznego z chwilą, gdy posiadacz utracił posiadanie tego pojazdu na rzecz właściciela. Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu z upływem okresu, na który została zawarta, chyba że właściciel pojazdu mechanicznego wypowie ją na piśmie. W przypadku wypo-

wiedzenia umowy ubezpieczenia OC, ulega ona rozwiązaniu z dniem jej wypowiedzenia. Przepisów art. 28 nie stosuje się.

5. W razie niewypowiedzenia przez właściciela pojazdu umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, stosuje się odpowiednio ust. 2.
6. W razie wypowiedzenia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 4, posiadacz pojazdu mechanicznego wypowiadający umowę jest obowiązany do zawarcia nowej umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych najpóźniej w dniu rozwiązania się umowy wypowiedzianej.

Art. 32.

1. Posiadacz pojazdu mechanicznego, który przeniósł prawo własności tego pojazdu, jest obowiązany do przekazania posiadaczowi, na którego przeniesiono prawo własności pojazdu, potwierdzenia zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych oraz do powiadomienia na piśmie zakładu ubezpieczeń, w terminie 14 dni od dnia przeniesienia prawa własności pojazdu, o fakcie przeniesienia prawa własności tego pojazdu i o danych posiadacza, na którego przeniesiono prawo własności pojazdu.
2. Dane posiadacza, o których mowa w ust. 1, obejmują:
 - 1) imię, nazwisko, adres zamieszkania i numer PESEL, o ile został nadany lub
 - 2) nazwę, siedzibę i numer REGON.
3. Skutki wyrządzenia szkody po dniu przeniesienia prawa własności pojazdu mechanicznego nie obciążają posiadacza pojazdu, który dokonał przeniesienia tego prawa.
4. Posiadacz pojazdu mechanicznego, na którego przeniesiono prawo własności pojazdu ponosi odpowiedzialność wobec zakładu ubezpieczeń za zapłatę składki należnej za okres od dnia, w którym nastąpiło przeniesienie na niego prawa własności pojazdu. Posiadacz pojazdu mechanicznego, który przeniósł prawo własności tego pojazdu, ponosi solidarną odpowiedzialność z posiadaczem pojazdu, na którego przeniesiono prawo własności pojazdu, za zapłatę składki należnej zakładowi ubezpieczeń za okres od dnia przeniesienia prawa własności do dnia powiadomienia przez niego zakładu ubezpieczeń o okolicznościach, o których mowa w ust. 1.
5. Przepisy ust. 1 i 4 stosuje się do posiadacza pojazdu mechanicznego, o którym mowa w art. 31 ust. 4.

Art. 33.

Umowa ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych ulega rozwiązaniu:

- 1) z upływem okresu, na który została zawarta;
- 2) z chwilą wyrejestrowania pojazdu mechanicznego;
- 3) z dniem odstąpienia od umowy w przypadku określonym w art. 29 ust. 3;
- 4) w przypadkach określonych w art. 31 ust. 1 i 4;
- 5) z chwilą udokumentowania trwałej i zupełnej utraty posiadania pojazdu mechanicznego w okolicznościach niepowodujących zmiany posiadacza, z uwzględnieniem art. 79 ust. 1 pkt 5 ustawy – Prawo o ruchu drogowym;
- 6) z upływem 3 miesięcy od dnia ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, z uwzględnieniem art. 474 i art. 476 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535);

- 7) z chwilą zarejestrowania pojazdu mechanicznego za granicą;
- 8) z dniem odstąpienia przez ubezpieczającego od umowy w trybie określonym w art. 16c ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny;
- 9) z dniem wydania zaświadczenia, o którym mowa w art. 79 ust. 1 pkt 1 lub 6 ustawy – Prawo o ruchu drogowym, albo równoważnego dokumentu wydanego w innym państwie;
- 10) z dniem wypowiedzenia umowy zgodnie z art. 28a ust. 1.

Art. 34.

1. Z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia.
2. Za szkodę powstałą w związku z ruchem pojazdu mechanicznego uważa się również szkodę powstałą podczas i w związku z:
 - 1) wsiadaniem do pojazdu mechanicznego lub wysiadaniem z niego;
 - 2) bezpośrednim załadowywaniem lub rozładowywaniem pojazdu mechanicznego;
 - 3) zatrzymaniem lub postojem pojazdu mechanicznego.

Art. 35.

Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu.

Art. 36.

1. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej. Suma gwarancyjna nie może być niższa niż równowartość w złotych:
 - 1) w przypadku szkód na osobie – 5 000 000 euro w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte ubezpieczeniem bez względu na liczbę poszkodowanych,
 - 2) w przypadku szkód w mieniu – 1 000 000 euro w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte ubezpieczeniem bez względu na liczbę poszkodowanych– ustalana przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu wyrządzenia szkody.
2. Za szkody spowodowane w państwach, o których mowa w art. 25 ust. 2, zakład ubezpieczeń odpowiada do wysokości sumy gwarancyjnej określonej przepisami tego państwa, nie niższej jednak niż suma określona w ust. 1.

Art. 36a.

Odszkodowanie z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje również koszt dodatkowego badania technicznego, o którym mowa w art. 81 ust. 11 pkt 5 ustawy – Prawo o ruchu drogowym.

Art. 37.

1. Jeżeli szkoda zostaje wyrządzona ruchem zespołu pojazdów mechanicznych, ubezpieczeniem OC posiadacza pojazdu mechanicznego ciągnącego jest objęta szkoda spowodowana przyczepą, która:
 - 1) jest złączona z pojazdem silnikowym albo
 - 2) odłączyła się od pojazdu silnikowego ciągnącego i jeszcze się toczyła.
2. Ubezpieczeniem OC posiadacza przyczepy są objęte szkody spowodowane przyczepą, która:
 - 1) nie jest złączona z pojazdem silnikowym ciągnącym albo
 - 2) odłączyła się od pojazdu silnikowego ciągnącego i przestała się już toczyć.
3. Przepis ust. 1 stosuje się również w razie złączenia pojazdów mechanicznych w celu holowania.
4. W przypadku zespołu pojazdów mechanicznych lub pojazdów mechanicznych złączonych w celu holowania, ubezpieczeniem OC posiadacza pojazdu mechanicznego nie jest objęta odpowiedzialność za szkody wyrządzone w związku z ruchem:
 - 1) pojazdu ciągnącego lub holującego – w przyczepie lub pojeździe holowanym oraz
 - 2) przyczepy lub pojazdu holowanego – w pojeździe ciągnącym lub holującym.

Art. 38.

1. Zakład ubezpieczeń nie odpowiada za szkody:
 - 1) polegające na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie mienia, wyrządzone przez kierującego posiadaczowi pojazdu mechanicznego; dotyczy to również sytuacji, w której posiadacz pojazdu mechanicznego, którym szkoda została wyrządzona, jest posiadaczem lub współposiadaczem pojazdu mechanicznego, w którym szkoda została wyrządzona,
 - 2) wynikłe w przewożonych za opłatą ładunkach, przesyłkach lub bagażu, chyba że odpowiedzialność za powstałą szkodę ponosi posiadacz innego pojazdu mechanicznego niż pojazd przewożący te przedmioty,
 - 3) polegające na utracie gotówki, biżuterii, papierów wartościowych, wszelkiego rodzaju dokumentów oraz zbiorów filatelistycznych, numizmatycznych i podobnych,
 - 4) polegające na zanieczyszczeniu lub skażeniu środowiska.
2. Wyłączenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, nie obejmuje szkody wyrządzonej w mieniu, jeżeli pojazdy mechaniczne uczestniczące w zdarzeniu są przedmiotem umowy leasingu zawartej przez posiadaczy tych pojazdów z tym samym finansującym lub zostały przewłaszczone przez posiadaczy tych pojazdów na tego samego wierzyciela lub które są przedmiotem zastrzeżenia własności rzeczy sprzedanej na rzecz tego samego wierzyciela.

Art. 39.

1. Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się z chwilą zawarcia umowy i zapłacenia składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem ust. 1a, 2 i 3.
- 1a. W razie zawarcia umowy, o której mowa w art. 28 ust. 1, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń powstaje z chwilą jej zawarcia.
2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia zakład ubezpieczeń wskazał późniejszy termin płatności składki lub jej pierwszej raty, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się z chwilą zawarcia umowy.
3. Termin rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń inny niż określony w ust. 1 i 2 można określić w umowie ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych wtedy, gdy umowę zawiera się:
 - 1) na okres krótszy niż 12 miesięcy w przypadkach określonych w art. 27 ust. 1, przy czym rozpoczęcie okresu odpowiedzialności nie może nastąpić później niż z chwilą wprowadzenia pojazdu do ruchu;
 - 2) przed zarejestrowaniem pojazdu mechanicznego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 10 lit. a, oraz pojazdu historycznego, przy czym rozpoczęcie okresu odpowiedzialności nie może nastąpić później niż z chwilą rejestracji pojazdu lub przed wprowadzeniem pojazdu do ruchu;
 - 3) na okres kolejnych 12 miesięcy przed rozpoczęciem tego okresu, przy czym rozpoczęcie okresu odpowiedzialności nie może nastąpić później niż z upływem okresu, na który została zawarta poprzednia umowa;
 - 4) przed upływem okresu wypowiedzenia w przypadku, o którym mowa w art. 31 ust. 6, przy czym rozpoczęcie okresu odpowiedzialności nie może nastąpić później niż z chwilą rozwiązania umowy w związku z jej wypowiedzeniem.

Art. 40.

Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń, wynikająca z umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, ustaje z chwilą rozwiązania umowy w przypadkach określonych w art. 33.

Art. 41.

1. Zwrot składki za niewykorzystany okres ubezpieczenia przysługuje w przypadku:
 - 1) wyrejestrowania pojazdu mechanicznego lub udokumentowania trwałej i zupełnej utraty posiadania pojazdu mechanicznego w okolicznościach niepowodujących zmiany posiadacza, z uwzględnieniem art. 79 ust. 1 pkt 5 ustawy – Prawo o ruchu drogowym;
 - 2) odstąpienia od umowy w przypadku określonym w art. 29 ust. 3;
 - 3) rozwiązania umowy w związku z jej wypowiedzeniem przez posiadacza pojazdu mechanicznego, na którego przeniesiono prawo własności pojazdu w przypadku określonym w art. 31 ust. 1 – zwrot składki przysługuje posiadaczowi, który przeniósł prawo własności tego pojazdu;
 - 4) rozwiązania się umowy w związku z jej wypowiedzeniem przez właściciela pojazdu w przypadku określonym w art. 31 ust. 4 – zwrot składki przysługuje posiadaczowi, który zawarł umowę ubezpieczenia;

- 5) odstąpienia przez ubezpieczającego od umowy w trybie określonym w art. 16c ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, z zastrzeżeniem że za okres udzielanej ochrony ubezpieczeniowej ubezpieczający obowiązany jest zapłacić składkę ubezpieczeniową;
 - 6) wydania zaświadczenia, o którym mowa w art. 79 ust. 1 pkt 1 lub 6 ustawy – Prawo o ruchu drogowym albo równoważnego dokumentu wydanego w innym państwie;
 - 7) rozwiązania umowy w związku z jej wypowiedzeniem zgodnie z art. 28a ust. 1 – zwrot składki przysługuje z uwzględnieniem prawa zakładu ubezpieczeń do żądania zapłaty składki za okres świadczonej ochrony.
2. (uchylony).
 3. (uchylony).
 4. Zwrot składki za niewykorzystany okres ubezpieczenia w przypadku rozwiązania umowy ubezpieczenia następuje niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 14 dni od dnia wypowiedzenia umowy ubezpieczenia lub w przypadku odstąpienia od umowy od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu lub od dnia powzięcia przez zakład ubezpieczeń wiadomości o rozwiązaniu umowy przed upływem okresu, na który została zawarta z innych przyczyn, niż wypowiedzenie lub odstąpienie.

Art. 42. (uchylony).

Art. 42a.

Przepis art. 41 stosuje się odpowiednio do zwrotu składki, w wysokości proporcjonalnej, obniżonej na okres czasowego wycofania pojazdu z ruchu na wniosek posiadacza pojazdu mechanicznego, o którym mowa w art. 8 ust. 4.

Art. 43.

Zakładowi ubezpieczeń oraz Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu, w przypadkach określonych w art. 98 ust. 2 pkt 1, przysługuje prawo dochodzenia od kierującego pojazdem mechanicznym zwrotu wypłaconego z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych odszkodowania, jeżeli kierujący:

- 1) wyrządził szkodę umyślnie, w stanie po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości albo po użyciu środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii;
- 2) wszedł w posiadanie pojazdu wskutek popełnienia przestępstwa;
- 3) nie posiadał wymaganych uprawnień do kierowania pojazdem mechanicznym, z wyjątkiem przypadków, gdy chodziło o ratowanie życia ludzkiego lub mienia albo o pościg za osobą podjęty bezpośrednio po popełnieniu przez nią przestępstwa;
- 4) zbiegł z miejsca zdarzenia.

Art. 43a. (uchylony).

Rozdział 3

Ubezpieczenie OC rolników

Art. 44.

Rolnik jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia OC rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego.

Art. 45.

1. Umowę ubezpieczenia OC rolników zawiera się na okres 12 miesięcy.
2. Okres 12 miesięcy, o którym mowa w ust. 1, kończy się z upływem dnia poprzedzającego początkowy dzień okresu ubezpieczenia.
3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do umowy ubezpieczenia OC rolników zawartej w tym samym dniu, w którym rozpoczyna się okres ubezpieczenia.

Art. 46.

1. Jeżeli rolnik nie później niż na jeden dzień przed upływem okresu 12 miesięcy, na który umowa ubezpieczenia OC rolników została zawarta, nie powiadomi na piśmie zakładu ubezpieczeń o jej wypowiedzeniu, uważa się, że została zawarta następna umowa na kolejne 12 miesięcy, z zastrzeżeniem ust. 2.
- 1a. W razie zawarcia umowy, o której mowa w ust. 1, zakład ubezpieczeń jest obowiązany potwierdzić zawarcie umowy dokumentem ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia jej zawarcia.
- 1b. Nie później niż 14 dni przed upływem okresu 12 miesięcy, na który umowa ubezpieczenia OC rolników została zawarta, zakład ubezpieczeń jest obowiązany do wysłania ubezpieczającemu informacji o ubezpieczeniu na kolejny okres ubezpieczenia.
- 1c. Informacja, o której mowa w ust. 1b, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie wysokości składki ubezpieczeniowej w przypadku, gdy dojdzie do zawarcia następnej umowy ubezpieczenia w trybie ust. 1;
 - 2) pouczenie, że wysokość składki, o której mowa w pkt 1, może ulec zmianie, jeżeli po wysłaniu informacji przez zakład ubezpieczeń wyjdą na jaw okoliczności mające wpływ na wysokość składki, oraz wskazanie tych okoliczności;
 - 3) pouczenie o prawie wypowiedzenia dotychczasowej umowy ubezpieczenia OC rolników zgodnie z ust. 1 oraz o formie, możliwym sposobie oraz terminie złożenia tego wypowiedzenia;
 - 4) pouczenie o skutkach tego wypowiedzenia oraz o skutkach braku tego wypowiedzenia.
- 1d. Informacja, o której mowa w ust. 1b, powinna być wysłana:
 - 1) w postaci elektronicznej przy wykorzystaniu środka komunikacji elektronicznej, jeżeli przy zawarciu umowy ubezpieczenia OC rolników ubezpieczający wyraził zgodę na składanie mu oświadczeń w takiej postaci, lub
 - 2) w formie pisemnej, w sposób umożliwiający niezwłoczne poinformowanie ubezpieczającego.
- 1e. Jeżeli okoliczności mające wpływ na ustalenie wysokości składki ubezpieczeniowej wyszły na jaw po wysłaniu informacji, o której mowa w ust. 1b, zakład

ubezpieczeń może odpowiednio zwiększyć składkę ubezpieczeniową z uwzględnieniem tych okoliczności. W takim przypadku zakład ubezpieczeń wezwie ubezpieczającego do zapłaty podwyższonej składki.

- 1f. Przepisów ust. 1a–1e nie stosuje się do umów zawieranych w trybie negocjacji z przedsiębiorcą.
2. Zawarcie następnej umowy nie następuje pomimo braku powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli:
 - 1) nie została opłacona określona w umowie składka za mijający okres 12 miesięcy lub w przypadku cofnięcia zakładowi ubezpieczeń zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia OC rolników albo
 - 2) w przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, ogłoszenia lub zarządzenia likwidacji zakładu ubezpieczeń albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzenia postępowania upadłościowego w przypadku, o którym mowa w art. 98 ust. 2.
3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń kończy się z upływem 12 miesięcy, z uwzględnieniem art. 49.

Art. 46a.

1. Jeżeli posiadacz gospodarstwa rolnego w tym samym czasie jest ubezpieczony w dwóch lub więcej zakładach ubezpieczeń, przy czym co najmniej jedna z umów ubezpieczenia OC rolników została zawarta w trybie art. 46 ust. 1, umowa zawarta w tym trybie może zostać przez niego wypowiedziana na piśmie.
2. W przypadku wypowiedzenia umowy ubezpieczenia OC rolników zgodnie z ust. 1, zakład ubezpieczeń może żądać zapłaty składki ubezpieczeniowej za okres, przez który ponosił odpowiedzialność.
3. W sytuacji, gdy doszło do zawarcia kilku umów ubezpieczenia OC rolników w odniesieniu do tego samego gospodarstwa rolnego, z tym samym okresem ubezpieczenia z jednym zakładem ubezpieczeń, wówczas temu zakładowi ubezpieczeń należy się składka ubezpieczeniowa z tytułu jednej umowy ubezpieczenia.

Art. 47.

1. Obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia OC rolników powstaje w dniu objęcia w posiadanie gospodarstwa rolnego.
2. Jeżeli po zawarciu przez rolnika umowy ubezpieczenia OC rolników posiadanie gospodarstwa rolnego przeszło na inną osobę, prawa i obowiązki rolnika wynikające z umowy ubezpieczenia OC rolników przechodzą na tę osobę. Umowa ubezpieczenia rozwiązuje się z upływem 12 miesięcy, na które została zawarta, chyba że osoba obejmująca gospodarstwo rolne w posiadanie wypowie ją na piśmie. W przypadku wypowiedzenia umowy ubezpieczenia OC rolników, ulega ona rozwiązaniu z dniem jej wypowiedzenia. Przepisów art. 46 nie stosuje się.
3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się w przypadku oddania przez rolnika w posiadanie części gospodarstwa rolnego stanowiącej odrębne gospodarstwo rolne. W takim przypadku do osoby obejmującej w posiadanie tę część gospodarstwa rolnego stosuje się przepis ust. 1.
4. W razie wypowiedzenia umowy ubezpieczenia OC rolników w przypadku, o którym mowa w ust. 2, rolnik wypowiedzający umowę jest obowiązany do zawarcia

nowej umowy ubezpieczenia OC rolników najpóźniej w ostatnim dniu przed rozwiązaniem się umowy wypowiedzianej.

5. W razie wypowiedzenia umowy ubezpieczenia OC rolników w przypadku określonym w art. 46 ust. 1, posiadacz gospodarstwa rolnego jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia OC rolników najpóźniej w dniu rozwiązania się umowy wypowiedzianej.
6. Rolnik jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia OC rolników najpóźniej w dniu:
 - 1) rozwiązania się dotychczasowej umowy ubezpieczenia OC rolników, w przypadku określonym w art. 49 pkt 5;
 - 2) odstąpienia przez ubezpieczającego od umowy w trybie określonym w art. 16c ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny.

Art. 48.

1. Obowiązek powiadomienia na piśmie zakładu ubezpieczeń, w terminie 14 dni od dnia zmiany posiadania, o zmianie w posiadaniu gospodarstwa rolnego oraz o danych osoby obejmującej gospodarstwo rolne w posiadanie, spoczywa na rolniku dotychczas posiadającym gospodarstwo rolne. W przypadku gdy zmiana w posiadaniu gospodarstwa rolnego nastąpiła wskutek śmierci tego rolnika, obowiązek zawiadomienia zakładu ubezpieczeń spoczywa na osobie obejmującej gospodarstwo rolne w posiadanie.
2. Dane osoby obejmującej gospodarstwo rolne w posiadanie, o których mowa w ust. 1, obejmują: imię, nazwisko, adres zamieszkania i numer PESEL, o ile został nadany.
3. Osoba obejmująca gospodarstwo rolne w posiadanie ponosi odpowiedzialność wobec zakładu ubezpieczeń za zapłatę składki należnej za okres od dnia, w którym nastąpiło objęcie gospodarstwa rolnego w posiadanie. Rolnik dotychczas posiadający gospodarstwo rolne ponosi solidarną odpowiedzialność z osobą obejmującą gospodarstwo rolne w posiadanie, za zapłatę składki należnej zakładowi ubezpieczeń za okres od dnia, w którym nastąpiło objęcie gospodarstwa rolnego w posiadanie do dnia powiadomienia zakładu ubezpieczeń o zmianie w posiadaniu gospodarstwa rolnego.

Art. 49.

Umowa ubezpieczenia OC rolników ulega rozwiązaniu:

- 1) z upływem 12 miesięcy, na które została zawarta;
- 2) z chwilą, kiedy użytki i grunty określone w art. 2 pkt 4, tracą charakter gospodarstwa rolnego;
- 3) z dniem zmiany stanu prawnego lub faktycznego powodującego niepodleganie opodatkowaniu podatkiem rolnym albo podatkiem dochodowym od osób fizycznych z tytułu prowadzenia produkcji rolnej stanowiącej dział specjalny;
- 4) w przypadku, o którym mowa w art. 47 ust. 2;
- 5) z upływem 3 miesięcy od dnia ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, z uwzględnieniem art. 474 i art. 476 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze.

- 6) z dniem odstąpienia przez ubezpieczającego od umowy w trybie określonym w art. 16c ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny;
- 7) z dniem wypowiedzenia umowy zgodnie z art. 46a ust. 1.

Art. 50.

1. Z ubezpieczenia OC rolników przysługuje odszkodowanie, jeżeli rolnik, osoba pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym lub osoba pracująca w jego gospodarstwie rolnym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z posiadaniem przez rolnika tego gospodarstwa rolnego szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia.
2. Przepis ust. 1 stosuje się również, jeżeli szkoda powstała w związku z ruchem pojazdów wolnobieżnych w rozumieniu przepisów prawa o ruchu drogowym, będących w posiadaniu rolników posiadających gospodarstwo rolne i użytkowanych w związku z posiadaniem tego gospodarstwa rolnego.

Art. 51.

Ubezpieczeniem OC rolników jest objęta odpowiedzialność cywilna rolnika oraz każdej osoby, która pracując w gospodarstwie rolnym w okresie trwania ochrony ubezpieczeniowej wyrzuciła szkodę w związku z posiadaniem przez rolnika tego gospodarstwa rolnego.

Art. 52.

Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej osoby odpowiedzialnej, najwyżej jednak do ustalonej w umowie sumy gwarancyjnej. Suma gwarancyjna nie może być niższa niż równowartość w złotych:

- 1) w przypadku szkód na osobie – 5 000 000 euro w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte ubezpieczeniem bez względu na liczbę poszkodowanych,
 - 2) w przypadku szkód w mieniu – 1 000 000 euro w odniesieniu do jednego zdarzenia, którego skutki są objęte ubezpieczeniem bez względu na liczbę poszkodowanych
- ustalana przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu wyrządzenia szkody.

Art. 53.

Zakład ubezpieczeń nie odpowiada za szkody:

- 1) w mieniu, wyrządzone rolnikowi przez osoby pracujące w jego gospodarstwie rolnym lub pozostające z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym albo osobom pozostającym z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub pracującym w jego gospodarstwie rolnym;
- 2) spowodowane przeniesieniem chorób zakaźnych nie pochodzących od zwierząt;
- 3) w mieniu, spowodowane wadą towarów dostarczonych przez osobę objętą ubezpieczeniem albo wykonywaniem usług; jeżeli wskutek tych wad nastą-

- piła szkoda na osobie, zakład ubezpieczeń nie ponosi odpowiedzialności tylko wtedy, gdy osoba objęta ubezpieczeniem wiedziała o tych wadach;
- 4) powstałe wskutek uszkodzenia, zniszczenia, utraty lub zaginięcia rzeczy wypożyczonych lub przyjętych przez osobę objętą ubezpieczeniem OC rolników do użytkowania, przechowania lub naprawy;
 - 5) polegające na utracie gotówki, biżuterii, dzieł sztuki, papierów wartościowych, wszelkiego rodzaju dokumentów oraz zbiorów filatelistycznych, numizmatycznych i innych;
 - 6) polegające na zanieczyszczeniu lub skażeniu środowiska;
 - 7) wynikłe z kar pieniężnych, grzywien sądowych i administracyjnych, a także kar lub grzywien związanych z należnościami wobec budżetu państwa.

Art. 54.

1. Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się z chwilą zawarcia umowy i zapłacenia składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem ust. 1a, 2 i 3.
 - 1a. W razie zawarcia umowy, o której mowa w art. 46 ust. 1, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń powstaje z chwilą jej zawarcia.
2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia zakład ubezpieczeń wskazał późniejszy termin płatności składki lub jej pierwszej raty, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się z chwilą zawarcia umowy.
3. Termin rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń inny niż wskazany w ust. 1 i 2 można określić w umowie ubezpieczenia OC rolników wtedy, gdy umowę zawiera się:
 - 1) przed objęciem w posiadanie gospodarstwa rolnego, przy czym rozpoczęcie okresu odpowiedzialności nie może nastąpić później niż z chwilą objęcia w posiadanie gospodarstwa rolnego;
 - 2) na okres kolejnych 12 miesięcy przed rozpoczęciem tego okresu, przy czym rozpoczęcie okresu odpowiedzialności nie może nastąpić później niż z upływem okresu, na który została zawarta poprzednia umowa.

Art. 55.

Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń wynikająca z umowy ubezpieczenia OC rolników ustaje z chwilą rozwiązania umowy w przypadkach określonych w art. 49.

Art. 56.

1. Zwrot składki za niewykorzystany okres ubezpieczenia przysługuje w przypadku:
 - 1) zmiany stanu prawnego lub faktycznego powodującego niepodleganie opodatkowaniu podatkiem rolnym albo podatkiem dochodowym od osób fizycznych z tytułu prowadzenia produkcji rolnej stanowiącej dział specjalny;
 - 2) utraty przez użytki i grunty określone w art. 2 ust. 1 pkt 4 charakteru gospodarstwa rolnego;
 - 3) rozwiązania umowy w związku z jej wypowiedzeniem przez osobę obejmującą gospodarstwo rolne w posiadanie w przypadku określonym w art. 47 ust. 2 – zwrot składki przysługuje rolnikowi dotychczas posiadającemu gospodarstwo rolne;

- 4) odstąpienia przez ubezpieczającego od umowy w trybie określonym w art. 16c ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, z zastrzeżeniem, że za okres udzielanej ochrony ubezpieczeniowej ubezpieczający jest zobowiązany zapłacić składkę ubezpieczeniową;
 - 5) rozwiązania umowy w związku z jej wypowiedzeniem zgodnie z art. 46a ust. 1 – zwrot składki przysługuje z uwzględnieniem prawa zakładu ubezpieczeń do żądania zapłaty składki za okres świadczonej ochrony.
2. (uchylony).
3. Zwrot składki za niewykorzystany okres ubezpieczenia w przypadku rozwiązania umowy ubezpieczenia następuje niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 14 dni od dnia wypowiedzenia umowy ubezpieczenia lub w przypadku odstąpienia od umowy od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu lub od dnia powzięcia przez zakład ubezpieczeń wiadomości o rozwiązaniu umowy przed upływem okresu, na który została zawarta z innych przyczyn, niż wypowiedzenie lub odstąpienie.

Art. 57. (uchylony).

Art. 58.

Zakładowi ubezpieczeń oraz Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu, w przypadkach określonych w art. 98 ust. 2 pkt 1, przysługuje uprawnienie do dochodzenia od sprawcy szkody zwrotu wypłaconego z tytułu ubezpieczenia OC rolników odszkodowania, jeżeli wyrządził on szkodę umyślnie, w stanie po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości albo po użyciu środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii.

Rozdział 4

Ubezpieczenie budynków rolniczych

Art. 59.

Rolnik jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia budynku wchodzącego w skład gospodarstwa rolnego, zwanego dalej „budynkiem rolniczym”, od ognia i innych zdarzeń losowych.

Art. 60.

Obowiązek ubezpieczenia budynku rolniczego powstaje z dniem pokrycia budynku dachem.

Art. 61.

1. Umowę ubezpieczenia budynków rolniczych zawiera się na okres 12 miesięcy.
2. Okres 12 miesięcy, o którym mowa w ust. 1, kończy się z upływem dnia poprzedzającego początkowy dzień okresu ubezpieczenia.
3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do umowy ubezpieczenia budynków rolniczych zawartej w tym samym dniu, w którym rozpoczyna się okres ubezpieczenia.

Art. 62.

1. Jeżeli rolnik posiadający budynki rolnicze nie później niż na jeden dzień przed upływem okresu 12 miesięcy, na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia budynków rolniczych, nie powiadomi na piśmie zakładu ubezpieczeń o jej wypowiedzeniu, uważa się, że została zawarta następna umowa na kolejne 12 miesięcy, z zastrzeżeniem ust. 2.
- 1a. W razie zawarcia umowy, o której mowa w ust. 1, zakład ubezpieczeń jest obowiązany potwierdzić zawarcie umowy dokumentem ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia jej zawarcia.
- 1b. Nie później niż 14 dni przed upływem okresu 12 miesięcy, na który umowa ubezpieczenia budynków rolniczych została zawarta, zakład ubezpieczeń jest obowiązany do wysłania ubezpieczającemu informacji o ubezpieczeniu na kolejny okres ubezpieczenia.
- 1c. Informacja, o której mowa w ust. 1b, zawiera w szczególności:
 - 1) określenie wysokości składki ubezpieczeniowej w przypadku, gdy dojdzie do zawarcia następnej umowy ubezpieczenia w trybie ust. 1;
 - 2) pouczenie, że wysokość składki, o której mowa w pkt 1, może ulec zmianie, jeżeli po wysłaniu informacji przez zakład ubezpieczeń wyjdą na jaw okoliczności mające wpływ na wysokość składki, oraz wskazanie tych okoliczności;
 - 3) pouczenie o prawie wypowiedzenia dotychczasowej umowy ubezpieczenia budynków rolniczych zgodnie z ust. 1 oraz o formie, możliwym sposobie oraz terminie złożenia tego wypowiedzenia;
 - 4) pouczenie o skutkach tego wypowiedzenia oraz o skutkach braku tego wypowiedzenia.
- 1d. Informacja, o której mowa w ust. 1b, powinna być wysłana:
 - 1) w postaci elektronicznej przy wykorzystaniu środka komunikacji elektronicznej, jeżeli przy zawarciu umowy ubezpieczenia budynków rolniczych ubezpieczający wyraził zgodę na składanie mu oświadczeń w takiej postaci, lub
 - 2) w formie pisemnej, w sposób umożliwiający niezwłoczne poinformowanie ubezpieczającego.
- 1e. Jeżeli okoliczności mające wpływ na ustalenie wysokości składki ubezpieczeniowej wyszły na jaw po wysłaniu informacji, o której mowa w ust. 1b, zakład ubezpieczeń może odpowiednio zwiększyć składkę ubezpieczeniową z uwzględnieniem tych okoliczności. W takim przypadku zakład ubezpieczeń wezwie ubezpieczającego do zapłaty podwyższonej składki.
- 1f. Przepisów ust. 1a–1e nie stosuje się do umów zawieranych w trybie negocjacji z przedsiębiorcą.
2. Zawarcie następnej umowy nie następuje, pomimo braku powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli:
 - 1) nie została opłacona w całości określona w umowie składka za mijający okres 12 miesięcy lub w przypadku cofnięcia zakładowi ubezpieczeń zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych albo
 - 2) w przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, ogłoszenia lub zarządzenia likwidacji zakładu ubezpieczeń albo oddalenia wniosku o ogłoszenie

szenie upadłości lub umorzenia postępowania upadłościowego, w przypadku, o którym mowa w art. 98 ust. 2.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń kończy się z upływem 12 miesięcy, z uwzględnieniem art. 65.

Art. 62a.

1. Jeżeli posiadacz budynków rolniczych w tym samym czasie jest ubezpieczony w dwóch lub więcej zakładach ubezpieczeń, przy czym co najmniej jedna z umów ubezpieczenia budynków rolniczych została zawarta w trybie art. 62 ust. 1, umowa zawarta w tym trybie może zostać przez niego wypowiedziana na piśmie.
2. W przypadku wypowiedzenia umowy ubezpieczenia budynków rolniczych zgodnie z ust. 1, zakład ubezpieczeń może żądać zapłaty składki ubezpieczeniowej za okres, przez który ponosił odpowiedzialność.
3. W sytuacji, gdy doszło do zawarcia kilku umów ubezpieczenia budynków rolniczych w odniesieniu do tego samego budynku rolniczego, z tym samym okresem ubezpieczenia z jednym zakładem ubezpieczeń, wówczas temu zakładowi ubezpieczeń należy się składka ubezpieczeniowa z tytułu jednej umowy ubezpieczenia.

Art. 63.

1. Jeżeli po zawarciu umowy ubezpieczenia budynków rolniczych posiadanie gospodarstwa rolnego, w skład którego wchodzi te budynki, przeszło na inną osobę, prawa i obowiązki wynikające z umowy ubezpieczenia budynków rolniczych przechodzą na tę osobę. Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu z upływem 12 miesięcy, na które została zawarta, chyba że osoba obejmująca gospodarstwo rolne w posiadanie wypowie ją na piśmie. W przypadku wypowiedzenia umowy ubezpieczenia budynków rolniczych, ulega ona rozwiązaniu z dniem jej wypowiedzenia. Przepisów art. 62 nie stosuje się.
2. Obejmujący w posiadanie gospodarstwo rolne, w którym budynki rolnicze nie są ubezpieczone, jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia budynków rolniczych najpóźniej w dniu objęcia gospodarstwa rolnego w posiadanie.
3. W razie wypowiedzenia umowy ubezpieczenia budynków rolniczych w przypadku, o którym mowa w ust. 1, posiadacz budynków rolniczych wypowiadający umowę jest obowiązany do zawarcia nowej umowy ubezpieczenia budynków rolniczych najpóźniej w ostatnim dniu przed rozwiązaniem się umowy wypowiedzianej.
4. W razie wypowiedzenia umowy ubezpieczenia budynków rolniczych w przypadku określonym w art. 62 ust. 1, posiadacz budynków rolniczych jest obowiązany zawrzeć umowę ubezpieczenia budynków rolniczych najpóźniej w dniu rozwiązania się umowy wypowiedzianej.
5. Rolnik jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia budynków rolniczych najpóźniej w dniu:
 - 1) rozwiązania się dotychczasowej umowy ubezpieczenia budynków rolniczych, w przypadku określonym w art. 65 pkt 4;
 - 2) odstąpienia przez ubezpieczającego od umowy w trybie określonym w art. 16c ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny.

Art. 64.

1. Obowiązek powiadomienia na piśmie zakładu ubezpieczeń, w terminie 14 dni od dnia zmiany posiadania, o zmianie w posiadaniu gospodarstwa rolnego oraz o danych osoby obejmującej gospodarstwo rolne w posiadanie spoczywa na rolniku dotychczas posiadającym gospodarstwo rolne. W przypadku gdy zmiana w posiadaniu gospodarstwa rolnego nastąpiła wskutek śmierci tego rolnika, obowiązek zawiadomienia zakładu ubezpieczeń spoczywa na osobie obejmującej gospodarstwo rolne w posiadanie.
2. Dane osoby obejmującej gospodarstwo rolne w posiadanie, o których mowa w ust. 1, obejmują: imię, nazwisko, adres zamieszkania i numer PESEL, o ile został nadany.
3. Osoba obejmująca gospodarstwo rolne w posiadanie ponosi odpowiedzialność wobec zakładu ubezpieczeń za zapłatę składki należnej za okres od dnia, w którym nastąpiło objęcie gospodarstwa rolnego w posiadanie. Rolnik dotychczas posiadający gospodarstwo rolne ponosi solidarną odpowiedzialność z osobą obejmującą gospodarstwo rolne w posiadanie, za zapłatę składki należnej zakładowi ubezpieczeń za okres od dnia, w którym nastąpiło objęcie gospodarstwa rolnego w posiadanie do dnia powiadomienia zakładu ubezpieczeń o zmianie w posiadaniu gospodarstwa rolnego.

Art. 65.

Umowa ubezpieczenia budynków rolniczych ulega rozwiązaniu:

- 1) z upływem 12 miesięcy, na które została zawarta;
- 2) w przypadku określonym w art. 63 ust. 1;
- 3) z chwilą, kiedy użytki i grunty określone w art. 2 pkt 4, na których jest położony budynek rolniczy, tracą charakter gospodarstwa rolnego;
- 4) z upływem 3 miesięcy od dnia ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, z uwzględnieniem art. 474 i art. 476 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze;
- 5) z dniem odstąpienia przez ubezpieczającego od umowy w trybie określonym w art. 16c ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny;
- 6) z dniem wypowiedzenia umowy zgodnie z art. 62a ust. 1.

Art. 66.

Jeżeli w czasie trwania umowy ubezpieczenia budynków rolniczych budynek przestał spełniać warunki wymagane do objęcia go ubezpieczeniem, budynek ten zostaje wyłączony z ubezpieczenia, a suma ubezpieczenia zostaje obniżona o zadeklarowaną do ubezpieczenia wartość tego budynku.

Art. 67.

1. Z tytułu ubezpieczenia budynków rolniczych przysługuje odszkodowanie za szkody powstałe w budynkach na skutek zdarzeń losowych w postaci: ognia, huraganu, powodzi, podtopienia, deszczu nawalnego, gradu, opadów śniegu, uderzenia pioruna, eksplozji, obsunięcia się ziemi, tąpnięcia, lawiny lub upadku statku powietrznego.

2. Za szkody spowodowane przez:

- 1) ogień – uważa się szkody powstałe w wyniku działań ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozszerzył się o własnej sile;
- 2) huragan – uważa się szkody powstałe w wyniku działania wiatru o prędkości nie mniejszej niż 24 m/s, którego działanie wyrządza masowe szkody; pojedyncze szkody uważa się za spowodowane przez huragan, jeżeli w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono działanie huraganu;
- 3) powódź – uważa się szkody powstałe wskutek zalania terenów w następstwie podniesienia się poziomu wody w korytach wód płynących lub stojących;
- 4) podtopienie – uważa się szkody powstałe wskutek zalania terenów w wyniku deszczu nawalnego lub spływu wód po zboczach lub stokach na terenach górskich i falistych;
- 5) deszcz nawalny – uważa się szkody powstałe w wyniku opadów deszczu o współczynniku wydajności co najmniej 4;
- 6) grad – uważa się szkody powstałe wskutek opadu atmosferycznego składającego się z bryłek lodu;
- 7) opady śniegu – uważa się szkody powstałe w wyniku opadów śniegu przekraczających 85% wartości charakterystycznej (normowej) obciążenia śniegiem gruntu, właściwej dla strefy, w której znajduje się ubezpieczony budynek, określonej według obowiązującej normy polskiej „Obciążenie śniegiem”; warunkiem uznania szkody za spowodowaną opadami śniegu jest, aby przynajmniej jedna stacja meteorologiczna Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, zlokalizowana na terenie tej samej strefy lub strefy o niższej wartości charakterystycznej obciążenia śniegiem w promieniu 100 km od ubezpieczonego budynku, zmierzyła ciężar pokrywy śnieżnej przekraczający 85% wartości charakterystycznej (normowej) właściwej dla miejsca lokalizacji budynku;
- 8) piorun – uważa się szkody będące następstwem uderzenia pioruna;
- 9) eksplozję – uważa się szkody powstałe w wyniku gwałtownej zmiany stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołane ich właściwością rozprzestrzeniania się w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników; warunkiem uznania szkody za spowodowaną eksplozją jest, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, iż wskutek ujścia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; za spowodowane eksplozją uważa się również szkody powstałe wskutek implozji, polegające na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym;
- 10) obsunięcie się ziemi – uważa się szkody spowodowane przez zapadanie się ziemi oraz usuwanie się ziemi, z tym że za szkody spowodowane przez:
 - a) zapadanie się ziemi – uważa się szkody powstałe wskutek obniżenia się terenu z powodu zawalenia się podziemnych pustych przestrzeni w gruncie,
 - b) usuwanie się ziemi – uważa się szkody powstałe wskutek ruchów ziemi na stokach;
- 11) tapnięcie – uważa się szkody powstałe wskutek wstrząsów podziemnych, spowodowanych pęknięciem skał, wywołanych naruszeniem równowagi sił w tych skałach;

- 12) lawinę – uważa się szkody powstałe wskutek gwałtownego zsuwania się lub staczania ze zboczy górskich lub falistych: mas śniegu, lodu, skał, kamieni, ziemi lub błota;
 - 13) upadek statku powietrznego – uważa się szkody powstałe wskutek katastrofy bądź przymusowego lądowania samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego, a także spowodowane upadkiem ich części lub przewożonego ładunku.
3. Szkody, o których mowa w ust. 2 pkt 2–7, ustala się w oparciu o informacje uzyskane z Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej. W przypadku braku możliwości uzyskania odpowiednich informacji przyjmuje się stan faktyczny i rozmiar szkód świadczący o działaniu tych zjawisk.

Art. 68.

1. Wysokość szkody ustala się, z uwzględnieniem art. 69, na podstawie:
 - 1) cenników stosowanych przez zakład ubezpieczeń; ustalenie wysokości szkody na podstawie tych cenników następuje w każdym przypadku niepodjęcia odbudowy, naprawy lub remontu budynku;
 - 2) kosztorysu wystawionego przez podmiot dokonujący odbudowy lub remontu budynku, odzwierciedlającego koszty związane z odbudową lub remontem, określone zgodnie z obowiązującymi w budownictwie zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych – przy uwzględnieniu dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, materiałów i wyposażenia; jeżeli suma ubezpieczenia została ustalona według wartości rzeczywistej, uwzględnia się również faktyczne zużycie budynku od dnia rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń do dnia powstania szkody.
2. Zakład ubezpieczeń jest obowiązany do corocznego aktualizowania cenników, o których mowa w ust. 1 pkt 1.
3. Zakład ubezpieczeń może zweryfikować zasadność wielkości i wartości robót ujętych w przedstawionym przez ubezpieczającego kosztorysie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2. Kosztorys ten powinien zostać przedłożony przez ubezpieczającego najpóźniej w terminie 12 miesięcy od dnia powstania szkody.
4. Zakład ubezpieczeń nie uwzględnia stopnia zużycia budynku przy szkodach drobnych, których wartość nie przekracza równowartości w złotych 100 euro, ustalonej przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu ustalania odszkodowania.

Art. 69.

Wysokość szkody w budynkach rolniczych:

- 1) zmniejsza się o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki lub odbudowy;
- 2) zwiększa się w granicach sumy ubezpieczenia o udokumentowane koszty uprzątnięcia miejsca szkody w wysokości do 5% wartości szkody.

Art. 70.

1. Sumę ubezpieczenia, odrębnie dla każdego budynku rolniczego, ustala ubezpieczający z zakładem ubezpieczeń.
2. Suma ubezpieczenia budynku rolniczego może odpowiadać wartości:

- 1) rzeczywistej tego budynku, przez którą rozumie się wartość w stanie nowym w dniu zawarcia umowy, pomniejszoną o stopień zużycia budynku rolniczego;
 - 2) nowej – w odniesieniu do budynków nowych oraz takich, których stopień zużycia w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia nie przekracza 10%.
3. Suma ubezpieczenia może być ustalona na podstawie:
- 1) cenników stosowanych przez zakład ubezpieczeń do szacowania wartości budynków;
 - 2) załączonego powykonawczego kosztorysu budowlanego, sporządzonego zgodnie z zasadami kalkulacji i ustalenia wartości robót budowlanych obowiązującymi w budownictwie, przez osobę posiadającą uprawnienia w tym zakresie albo wyceny rzeczoznawcy; w tych przypadkach ustalenie sumy ubezpieczenia następuje na wniosek ubezpieczającego w razie ubezpieczenia budynku według wartości określonej w ust. 2 pkt 2.
4. Normy zużycia budynków rolniczych określa zakład ubezpieczeń stosownie do przepisów prawa budowlanego.

Art. 71.

1. Zakład ubezpieczeń jest obowiązany do aktualizacji wartości budynków przyjętych do ubezpieczenia, nie częściej jednak niż w okresach rocznych, w przypadku gdy zmiany cen materiałów budowlanych i kosztów robocizny oraz innych materiałów spowodowały podwyższenie lub obniżenie wartości budynków co najmniej o 20%.
2. Zaktualizowana wartość budynku stanowi podstawę ustalenia nowej sumy ubezpieczenia zgodnie z art. 70.

Art. 72.

Nie są objęte ubezpieczeniem w gospodarstwach rolnych:

- 1) budynki, których stan techniczny osiągnął 100% normy zużycia;
- 2) budynki przeznaczone do rozbiórki na podstawie ostatecznych decyzji właściwych organów;
- 3) namioty i tunele foliowe.

Art. 73.

Zakład ubezpieczeń nie odpowiada za zaistniałe w budynkach rolniczych szkody:

- 1) wyrządzone umyślnie przez ubezpieczającego lub przez osobę, za którą ubezpieczający ponosi odpowiedzialność lub która pozostaje z ubezpieczającym we wspólnym gospodarstwie domowym;
- 2) wyrządzone wskutek rażącego niedbalstwa przez osoby, o których mowa w pkt 1;
- 3) górnicze w rozumieniu przepisów prawa geologicznego i górniczego;
- 4) powstałe wskutek trzęsienia ziemi.

Art. 74.

1. Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się z chwilą zawarcia umowy i zapłacenia składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem ust. 1a, 2 i 3.

- 1a. W razie zawarcia umowy, o której mowa w art. 62 ust. 1, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń powstaje z chwilą jej zawarcia.
2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia zakład ubezpieczeń wskazał późniejszy termin płatności składki lub jej pierwszej raty, odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń rozpoczyna się z chwilą zawarcia umowy.
3. Termin rozpoczęcia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń inny niż wskazany w ust. 1 i 2 można określić w umowie ubezpieczenia budynków rolniczych wtedy, gdy umowę zawiera się:
 - 1) przed objęciem budynków rolniczych w posiadanie, przy czym rozpoczęcie okresu odpowiedzialności nie może nastąpić później niż z chwilą objęcia budynków rolniczych w posiadanie;
 - 2) na okres kolejnych 12 miesięcy przed rozpoczęciem tego okresu, przy czym rozpoczęcie okresu odpowiedzialności nie może nastąpić później, niż z upływem okresu, na który została zawarta poprzednia umowa.

Art. 75.

Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń wynikająca z umowy ubezpieczenia budynków rolniczych ustaje z chwilą rozwiązania umowy w przypadkach określonych w art. 65.

Art. 76.

1. Zwrot składki za niewykorzystany okres ubezpieczenia przysługuje w przypadku:
 - 1) utraty przez użytki i grunty określone w art. 2 pkt 4, na których jest położony budynek rolniczy, charakteru gospodarstwa rolnego;
 - 2) rozwiązania umowy w związku z jej wypowiedzeniem przez osobę obejmującą gospodarstwo rolne w posiadanie w przypadku określonym w art. 63 ust. 1 – zwrot składki przysługuje rolnikowi dotychczas posiadającemu gospodarstwo rolne;
 - 3) odstąpienia przez ubezpieczającego od umowy w trybie określonym w art. 16c ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, z zastrzeżeniem, że za okres udzielanej ochrony ubezpieczeniowej ubezpieczający jest obowiązany zapłacić składkę ubezpieczeniową.
 - 4) rozwiązania umowy w związku z jej wypowiedzeniem przez osobę obejmującą gospodarstwo rolne w posiadanie w przypadku określonym w art. 62a ust. 1 – zwrot składki przysługuje z uwzględnieniem prawa zakładu ubezpieczeń do żądania zapłaty składki za okres świadczonej ochrony.
2. Zwrot składki za niewykorzystany okres ubezpieczenia w przypadku rozwiązania umowy ubezpieczenia następuje niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 14 dni od dnia wypowiedzenia umowy ubezpieczenia lub w przypadku odstąpienia od umowy od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu lub od dnia powzięcia przez zakład ubezpieczeń wiadomości o rozwiązaniu umowy przed upływem okresu, na który została zawarta z innych przyczyn, niż wypowiedzenie lub odstąpienie.

Art. 77. (uchylony).**Rozdział 5****Dochodzenie roszczeń z tytułu zdarzeń powstałych za granicą****Art. 78.**

1. Mający miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poszkodowany lub uprawniony do odszkodowania w wyniku wypadku, który miał miejsce za granicą, w państwie członkowskim Unii Europejskiej lub w państwie trzecim, w związku z ruchem pojazdu zarejestrowanego w państwie członkowskim Unii Europejskiej, może żądać informacji dotyczących:
 - 1) zakładu ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;
 - 2) reprezentanta do spraw roszczeń ustanowionego przez zakład ubezpieczeń, o którym mowa w pkt 1;
 - 3) dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;
 - 4) danych osobowych posiadacza lub właściciela pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;
 - 5) podmiotów, które zgodnie z prawem państwa członkowskiego Unii Europejskiej, są zwolnione w kraju rejestracji z obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych oraz identyfikujących organ lub instytucję odpowiedzialną za wypłatę odszkodowań za szkody spowodowane ruchem pojazdów mechanicznych będących w posiadaniu tych podmiotów.
2. Informacje, o których mowa w ust. 1, ustala i udostępnia Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, uzyskując je z ośrodków informacji państw członkowskich Unii Europejskiej:
 - 1) na pisemny wniosek poszkodowanego lub uprawnionego – w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1–3 i 5;
 - 2) na pisemny wniosek poszkodowanego lub uprawnionego, po wykazaniu przez nich interesu prawnego w ich uzyskaniu – w zakresie, o którym mowa w ust. 1 pkt 4.
3. Udostępnianie informacji jest nieodpłatne i podlega ewidencjonowaniu.

Art. 79.

Poszkodowany lub uprawniony, o którym mowa w art. 78 ust. 1, może zgłosić żądanie odszkodowawcze reprezentantowi do spraw roszczeń.

Art. 80.

1. Reprezentant do spraw roszczeń może wykonywać czynności na rzecz więcej niż jednego zakładu ubezpieczeń.
2. Reprezentant do spraw roszczeń wykonuje swoje obowiązki na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez zakład ubezpieczeń.

3. Zawiadomienia i oświadczenia związane z prowadzoną likwidacją szkody, mogą być składane przez reprezentanta do spraw roszczeń w języku obcym i w formie innej niż pisemna tylko za zgodą osób, do których są adresowane.
4. Reprezentant do spraw roszczeń podejmuje działanie na żądanie zgłoszone przez poszkodowanego lub uprawnionego, a także na wniosek reprezentowanego zakładu ubezpieczeń.
5. Zgłoszenie żądania odszkodowawczego, o którym mowa w art. 79, bezpośrednio zagranicznemu zakładowi ubezpieczeń wywołuje skutki, jakie ustawa przewiduje w przypadku zgłoszenia żądania odszkodowawczego reprezentantowi do spraw roszczeń ustanowionemu w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 81.

Zadaniem reprezentanta do spraw roszczeń jest likwidacja szkód będących następstwem zdarzeń, o których mowa w art. 78 ust. 1, jeżeli szkoda powstała w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, którego posiadacz miał zawartą umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych z reprezentowanym zakładem ubezpieczeń.

Art. 82.

1. Reprezentant do spraw roszczeń jest obowiązany, w terminie 3 miesięcy od zgłoszenia żądania odszkodowawczego, do udzielenia odpowiedzi na zgłoszone żądanie odszkodowawcze wraz z uzasadnieniem.
2. Jeżeli ustalenie odpowiedzialności reprezentowanego zakładu ubezpieczeń lub wysokości odszkodowania w terminie, o którym mowa w ust. 1, jest niemożliwe, odpowiedź, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać informację o przyczynie niemożności dokonania takich ustaleń, w tym o dokumentach, jakie są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń lub wysokości świadczenia, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania.

Art. 83.

1. Poszkodowany lub uprawniony do odszkodowania, mający miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej może zgłosić żądanie odszkodowawcze do organu odszkodowawczego, jeżeli zdarzenie, z którego wynika szkoda zaistniało:
 - 1) za granicą, w państwie członkowskim Unii Europejskiej lub w państwie trzecim i było spowodowane ruchem pojazdu mechanicznego zarejestrowanego za granicą, w państwie członkowskim Unii Europejskiej, gdy:
 - a) reprezentant do spraw roszczeń nie dopełnił obowiązku, o którym mowa w art. 82 ust. 1 lub 2,
 - b) zakład ubezpieczeń nie ustanowił reprezentanta do spraw roszczeń, chyba że poszkodowany lub uprawniony zgłosił swoje żądanie bezpośrednio do zakładu ubezpieczeń i otrzymał odpowiedź określoną w art. 82 ust. 1 lub 2;
 - 2) za granicą, w państwie członkowskim Unii Europejskiej i było spowodowane ruchem pojazdu mechanicznego zarejestrowanego za granicą, w państwie członkowskim Unii Europejskiej lub w państwie trzecim, jeżeli w terminie 60 dni od dnia zdarzenia nie został zidentyfikowany zakład ubezpieczeń osoby odpowiedzialnej za szkodę;

- 3) za granicą, w państwie członkowskim Unii Europejskiej i było spowodowane ruchem pojazdu mechanicznego, którego zidentyfikowanie okazało się niemożliwe.
2. Organ odszkodowawczy nie rozpatruje zgłoszonego żądania odszkodowawczego, jeżeli poszkodowany lub uprawniony wytoczył powództwo przeciwko zakładowi ubezpieczeń osoby odpowiedzialnej za szkodę.
3. Funkcję organu odszkodowawczego pełni Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Art. 83a.

1. Informację o zgłoszeniu żądania odszkodowawczego organ odszkodowawczy przekazuje niezwłocznie:
 - 1) w przypadku, o którym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 1 – organowi odszkodowawczemu w państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym siedzibę ma zakład ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;
 - 2) w przypadku, o którym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 2 – ubezpieczeniowemu funduszowi gwarancyjnemu w państwie członkowskim Unii Europejskiej, gdzie zarejestrowany jest pojazd mechaniczny, którym spowodowano szkodę, a w przypadku pojazdów zarejestrowanych w państwach trzecich – ubezpieczeniowemu funduszowi gwarancyjnemu w państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym nastąpiło zdarzenie;
 - 3) w przypadku, o którym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 3 – ubezpieczeniowemu funduszowi gwarancyjnemu w państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym nastąpiło zdarzenie.
2. W przypadku, o którym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 1, organ odszkodowawczy zawiadamia ponadto reprezentanta do spraw roszczeń lub zakład ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego oraz osobę, która spowodowała szkodę, jeżeli jest ustalona.

Art. 83b.

1. Organ odszkodowawczy podejmuje czynności w celu ustalenia odpowiedzialności za spowodowanie szkody i wysokości odszkodowania w terminie 60 dni od dnia otrzymania żądania odszkodowawczego.
2. Organ odszkodowawczy odstępuje od czynności określonych w ust. 1, jeżeli przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, zakład ubezpieczeń lub jego reprezentant do spraw roszczeń udzieli poszkodowanemu lub uprawnionemu odpowiedzi na zgłoszone żądanie odszkodowawcze.
3. Organ odszkodowawczy udziela odpowiedzi na zgłoszone żądanie odszkodowawcze i wypłaca odszkodowanie lub jego bezsporną część nie wcześniej niż po upływie 60 dni od dnia otrzymania żądania odszkodowawczego.

Art. 83c.

Odpowiedź organu odszkodowawczego na zgłoszone mu żądanie odszkodowawcze jest ostateczna. Poszkodowanemu lub uprawnionemu przysługuje prawo dochodzenia roszczeń w drodze postępowania cywilnego przeciwko zakładowi ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę.

Art. 83d.

1. Jeżeli zdarzenie, z którego wynikała szkoda, zaistniało za granicą, w państwie członkowskim Unii Europejskiej lub w państwie trzecim, a poszkodowanym lub uprawnionym do odszkodowania jest osoba mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę w państwie członkowskim Unii Europejskiej innym niż to, w którym doszło do zdarzenia, zakład ubezpieczeń wykonujący na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność ubezpieczeniową w zakresie działu II grupa 10, określonej w załączniku do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, z wyjątkiem ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewoźnika, z którym zawarto umowę ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu mechanicznego, którego ruchem wyrządzono szkodę, jest obowiązany do udzielenia odpowiedzi z uzasadnieniem na zgłoszone żądanie odszkodowawcze.
2. Zakład ubezpieczeń lub jego reprezentant do spraw roszczeń są obowiązani do udzielenia odpowiedzi z uzasadnieniem na żądanie odszkodowawcze w terminie 3 miesięcy od dnia jego zgłoszenia.
3. Żądanie odszkodowawcze zgłoszone reprezentantowi do spraw roszczeń zakładu ubezpieczeń, ustanowionemu w państwie miejsca zamieszkania lub siedziby poszkodowanego lub uprawnionego, uważa się za zgłoszone zakładowi ubezpieczeń.
4. Formę, w jakiej powinna być udzielona odpowiedź, o której mowa w ust. 1, określa prawo państwa członkowskiego Unii Europejskiej, w którym poszkodowany lub uprawniony ma miejsce zamieszkania lub siedzibę.
5. W przypadku niedopełnienia obowiązków, o których mowa w ust. 1 lub 2, organ nadzoru stosuje wobec zakładu ubezpieczeń środki nadzorcze określone w art. 212 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Rozdział 6**Kontrola spełnienia obowiązku zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, OC rolników i budynków rolniczych oraz opłaty za niespełnienie tego obowiązku****Art. 84.**

1. Spełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1–3, podlega kontroli wykonywanej przez organy do tego obowiązane lub uprawnione.
2. Do przeprowadzania kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych:
 - 1) są obowiązane:
 - a) Policja,
 - b) organy celne,
 - c) Straż Graniczna,
 - d) organy właściwe w sprawach rejestracji pojazdów,
 - e) Inspekcja Transportu Drogowego;
 - 2) są uprawnione:
 - a) Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny,
 - b) inne organy uprawnione do kontroli ruchu drogowego,
 - c) Inspekcja Ochrony Środowiska.

3. Do przeprowadzania kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC rolników:
 - 1) jest obowiązany wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce położenia gospodarstwa rolnego lub miejsce zamieszkania rolnika;
 - 2) są uprawnione:
 - a) starosta właściwy ze względu na położenie gospodarstwa rolnego lub miejsce zamieszkania rolnika,
 - b) Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny.
4. Do przeprowadzania kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia budynków rolniczych:
 - 1) jest obowiązany wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce położenia gospodarstwa rolnego lub miejsca zamieszkania rolnika;
 - 2) jest uprawniony starosta właściwy ze względu na położenie gospodarstwa rolnego lub miejsce zamieszkania rolnika.
5. Organy obowiązane i uprawnione przeprowadzają kontrolę na zasadach i w trybie określonych w przepisach regulujących działalność tych organów.

Art. 85.

Spełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego ustala się na podstawie polisy lub innego dokumentu ubezpieczenia, potwierdzającego zawarcie umowy tego ubezpieczenia, wystawionego ubezpieczającemu przez zakład ubezpieczeń, z uwzględnieniem przepisów wydanych na podstawie art. 5 ust. 3.

Art. 86.

Osoba kontrolowana jest obowiązana okazać na żądanie organu obowiązanego lub uprawnionego do kontroli dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego lub dowód opłacenia składki za to ubezpieczenie.

Art. 87.

1. Jeżeli osoba kontrolowana nie okaże dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, lub dowodu opłacenia składki za to ubezpieczenie, organ przeprowadzający kontrolę zawiadamia o tym Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny w terminie 14 dni od dnia przeprowadzenia lub zakończenia kontroli.
 - 1a. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w odniesieniu do umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 ust. 1, jeżeli organ przeprowadzający kontrolę uzyskał informację z centralnej ewidencji pojazdów potwierdzającą zawarcie tej umowy.
2. Jeżeli osoba kontrolowana nie okaże dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 3, lub dowodu opłacenia składki za to ubezpieczenie, starosta zawiadamia o tym wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na miejsce położenia gospodarstwa rolnego w terminie 14 dni od dnia przeprowadzenia lub zakończenia kontroli.

Art. 88.

1. Osoba, która nie spełniła obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, zgodnie z warunkami tego ubezpieczenia określonymi w ustawie, jest obowiązana wnieść opłatę.
2. Wysokość opłaty, o której mowa w ust. 1, obowiązującej w każdym roku kalendarzowym, stanowi:
 - 1) w ubezpieczeniu OC posiadaczy pojazdów mechanicznych:
 - a) samochody osobowe – równowartość dwukrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę,
 - b) samochody ciężarowe, ciągniki samochodowe i autobusy – równowartość trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę,
 - c) pozostałe pojazdy – równowartość jednej trzeciej minimalnego wynagrodzenia za pracę,
 - 2) w ubezpieczeniu OC rolników – równowartość jednej dziesiątej minimalnego wynagrodzenia za pracę,
 - 3) w ubezpieczeniu budynków rolniczych – równowartość jednej czwartej minimalnego wynagrodzenia za pracę
– ustalonego na podstawie ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 157, poz. 1314).
3. W przypadku posiadaczy pojazdów mechanicznych, którzy nie spełnili obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zgodnie z warunkami tego ubezpieczenia, wysokość opłaty jest uzależniona od okresu pozostawania tego posiadacza bez ochrony ubezpieczeniowej w każdym roku kalendarzowym i wynosi:
 - 1) 20% opłaty w wysokości określonej w ust. 2 pkt 1 – w przypadku gdy okres ten nie przekracza 3 dni,
 - 2) 50% opłaty w wysokości określonej w ust. 2 pkt 1 – w przypadku gdy okres ten nie przekracza 14 dni,
 - 3) 100% opłaty w wysokości określonej w ust. 2 pkt 1 – w przypadku gdy okres ten przekracza 14 dni.
- 3a. Wysokość opłat na dany rok, z uwzględnieniem ich gradacji, w zakresie, o którym mowa w ust. 3, podawana jest przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny do publicznej wiadomości do dnia 3 stycznia każdego roku.
4. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, nie przedstawi dokumentów stanowiących podstawę do ustalenia wysokości opłaty zgodnie z ust. 3, jest ona obowiązana wnieść opłatę w wysokości określonej w ust. 2 pkt 1.
5. Kwoty wyliczane zgodnie z ust. 2 i 3, zaokrągla się do pełnych 10 zł.
6. Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny ustala przynależność pojazdów do kategorii wymienionej w ust. 2 pkt 1, kierując się przepisami ustawy – Prawo o ruchu drogowym.
7. Opłata za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, jest wnoszona na rzecz Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.
8. Opłata za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 3, jest wnoszona na rzecz gminy właściwej ze względu na miejsce położenia gospodarstwa rolnego.

Art. 89.

1. Jeżeli osoba kierująca pojazdem mechanicznym zarejestrowanym poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie innym niż określone w art. 25 ust. 2, przy wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie przedstawi Zielonej Karty, organy dokonujące kontroli granicznej lub celnej nie dopuszczają tego pojazdu do przekroczenia granicy, chyba że posiadacz pojazdu mechanicznego zawrze umowę ubezpieczenia granicznego.
2. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, przy wyjeździe z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie przedstawi dokumentu zawarcia umowy ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1, ważnego do dnia wyjazdu włącznie, organy dokonujące kontroli granicznej lub celnej nie dopuszczają pojazdu mechanicznego do przekroczenia granicy bez uiszczenia opłaty w wysokości określonej w art. 88 ust. 2 pkt 1.
3. Jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1, w trakcie kontroli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie przedstawi organowi obowiązany lub uprawniony do kontroli dokumentu potwierdzającego zawarcie przed dokonaniem kontroli umowy ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1, warunkiem zwrotu dowodu rejestracyjnego zatrzymanego zgodnie z przepisami prawa o ruchu drogowym jest wniesienie opłaty w wysokości określonej w art. 88 ust. 2 pkt 1 oraz przedstawienie dokumentu zawarcia umowy ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1.
4. W przypadku określonym w ust. 2 opłatę, w wysokości określonej w art. 88 ust. 2 pkt 1, mogą pobrać również urzędy celne i przekazać ją na rzecz Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w terminie 30 dni od dnia jej pobrania.
5. (uchylony).

Art. 90.

1. Po przeprowadzeniu kontroli przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny lub po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w art. 87, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny wzywa osoby obowiązane do zawarcia umowy ubezpieczenia do uiszczenia, w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania, opłaty, o której mowa w art. 88 ust. 1, albo do przedstawienia dokumentów potwierdzających spełnienie w roku kontroli obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, określonego w art. 10 ust. 1.
2. Po przeprowadzeniu kontroli lub po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w art. 87 ust. 2, wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce położenia gospodarstwa rolnego wzywa osobę wskazaną w tym zawiadomieniu do uiszczenia, w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania, opłaty, o której mowa w art. 88 ust. 1, albo do przedstawienia dokumentów potwierdzających w roku kontroli zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego, zgodnie z warunkami tego ubezpieczenia, określonymi w ustawie.
3. W przypadku przedstawienia dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 2, opłaty nie pobiera się.
4. Opłata staje się wymagalna następnego dnia po upływie terminu, o którym mowa w ust. 1 i 2, jeżeli zobowiązany nie udokumentował zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, zgodnie z warunkami tego ubezpieczenia określonymi w ustawie lub nie wniósł powództwa do sądu powszechnego, zgodnie z art. 10 ust. 2.

Art. 91.

1. Do egzekucji opłaty za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy obowiązkowego ubezpieczenia, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, z tym że tytuł wykonawczy wystawia Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny.
2. Egzekucję, o której mowa w ust. 1, stosuje się, jeżeli:
 - 1) należność z tytułu opłaty wynika z wezwania do zapłaty, o którym mowa w art. 90 ust. 1, w stosunku do którego zobowiązany nie wystąpił z powództwem do sądu powszechnego, zgodnie z art. 10 ust. 2, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wezwania do zapłaty, albo
 - 2) sąd ustalił prawomocnym orzeczeniem istnienie obowiązku ubezpieczenia.
3. Od postanowień wydanych przez Zarząd Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w toku postępowania egzekucyjnego w administracji służy odwołanie do Rady Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.

Art. 92.

1. Roszczenia z tytułu opłaty ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia dokonania kontroli, nie później jednak niż z upływem 3 lat od ostatniego dnia roku kalendarzowego, w którym nie spełniono obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Bieg przedawnienia przerywa:
 - 1) każda czynność organu egzekucyjnego podjęta w celu wyegzekwowania opłaty;
 - 2) uznanie przez zobowiązanego niespełnienia obowiązku ubezpieczenia i dochodzonej w związku z tym opłaty;
 - 3) wszczęcie postępowania przed sądem powszechnym w sprawach określonych w art. 10 ust. 2;
 - 4) zawieszenie postępowania egzekucyjnego.
3. Po przerwaniu biegu przedawnienia z przyczyny, o której mowa w ust. 2:
 - 1) pkt 1 i 2 – biegnie ono na nowo;
 - 2) pkt 3 – okres przedawnienia biegnie na nowo od dnia zakończenia postępowania sądowego;
 - 3) pkt 4 – okres przedawnienia biegnie od dnia podjęcia postępowania egzekucyjnego.

Art. 93.

Wniesienie opłaty nie zwalnia z obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego.

Art. 94.

1. W uzasadnionych przypadkach, kierując się przede wszystkim wyjątkowo trudną sytuacją materialną i majątkową zobowiązanego, jak również jego sytuacją życiową, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny może umorzyć opłatę w całości lub w części albo udzielić ulgi w jej spłacie.
2. Tryb postępowania przy rozpatrywaniu spraw, o których mowa w ust. 1, określa statut Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.

Art. 95.

Przepisy rozdziału nie dotyczą:

- 1) posiadaczy i kierujących pojazdami mechanicznymi zarejestrowanymi w państwach, o których mowa w art. 25 ust. 2;
- 2) upoważnionych osób kierujących pojazdami mechanicznymi obcych przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych, misji specjalnych i organizacji międzynarodowych oraz innych obcych przedstawicielstw korzystających z immunitetów i przywilejów dyplomatycznych lub konsularnych na podstawie umów, ustaw lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

Rozdział 7**Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny****Art. 96.**

1. Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny, zwany dalej „Funduszem”, jest instytucją wykonującą zadania określone w ustawie.
2. Fundusz jest właściwy w zakresie egzekucji administracyjnej należności pieniężnych w związku z kontrolą spełnienia obowiązku zawierania umów obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2.
3. Fundusz ma osobowość prawną. Siedzibą Funduszu jest miasto stołeczne Warszawa.
4. Nadzór nad działalnością Funduszu sprawuje minister właściwy do spraw instytucji finansowych w oparciu o kryterium legalności i zgodności ze statutem.
5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w ramach nadzoru, o którym mowa w ust. 4, w przypadku stwierdzenia, że zadania Funduszu są wykonywane z naruszeniem prawa lub statutu może:
 - 1) zażądać usunięcia nieprawidłowości w wyznaczonym terminie;
 - 2) wnioskować do właściwego organu Funduszu o odwołanie z pełnionej funkcji członka Zarządu Funduszu odpowiedzialnego za powstałe nieprawidłowości.

Art. 97.

1. Członkiem Funduszu jest zakład ubezpieczeń posiadający zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2. Zakład ubezpieczeń staje się członkiem Funduszu z chwilą zawarcia pierwszej umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2.
2. Członkiem Funduszu jest również zagraniczny zakład ubezpieczeń, działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z przepisami prawa polskiego i posiadający zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2.
3. Zakłady ubezpieczeń wykonujące działalność ubezpieczeniową w dziale I (ubezpieczenia na życie), zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpie-

- zeniowej, stają się członkiem Funduszu w przypadku, o którym mowa w art. 98 ust. 2.
4. Zakłady ubezpieczeń posiadające zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenie obowiązkowe, o którym mowa w art. 4 pkt 3, niebędące członkami Funduszu zgodnie z ust. 1 i 2, stają się członkami Funduszu w przypadku, o którym mowa w art. 98 ust. 2.
 5. Zakłady ubezpieczeń posiadające zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 4, nie będące członkami Funduszu zgodnie z ust. 1–4, stają się członkami Funduszu w przypadku, o którym mowa w art. 98 ust. 2.
 6. Członkostwo w Funduszu ustaje z upływem roku kalendarzowego, w którym zakład ubezpieczeń nie zawarł umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2.
 7. Wcześniejsze ustanie członkostwa zakładu ubezpieczeń, o którym mowa w ust. 1, następuje z dniem:
 - 1) cofnięcia przez organ nadzoru zezwolenia na wykonywanie przez zakład ubezpieczeń działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2;
 - 2) zarządzenia przez organ nadzoru likwidacji przymusowej zakładu ubezpieczeń;
 - 3) podjęcia przez zakład ubezpieczeń uchwały o likwidacji;
 - 4) ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń.
 8. Członkostwo zakładów ubezpieczeń, o których mowa w ust. 3–5, ustaje z dniem zakończenia postępowania upadłościowego. Wcześniejsze ustanie członkostwa zakładu ubezpieczeń następuje z dniem cofnięcia przez organ nadzoru zezwolenia na wykonywanie przez zakład ubezpieczeń działalności ubezpieczeniowej w dziale I (ubezpieczenia na życie), zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej lub cofnięcia przez organ nadzoru zezwolenia na wykonywanie przez zakład ubezpieczeń działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 3 i 4, oraz w przypadkach określonych w ust. 7 pkt 2–4.

Art. 98.

1. Do zadań Funduszu należy zaspokajanie roszczeń z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, w granicach określonych na podstawie przepisów rozdziałów 2 i 3, za szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - 1) na osobie, gdy szkoda została wyrządzona w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem mechanicznym, a nie ustalono ich tożsamości;
 - 2) w mieniu, w przypadku szkody, w której równocześnie u któregośkolwiek uczestnika zdarzenia nastąpiła śmierć, naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia, trwający dłużej niż 14 dni, a szkoda została wyrządzona w okolicznościach uzasadniających odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem mechanicznym, a nie ustalono ich tożsamości. Naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia powinny zostać stwierdzone orzeczeniem lekarza, posiadającego specjalizację w dziedzinie medycyny odpowiadającej rodzajowi i zakresowi powyższych naruszeń czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia. W przypadku szkody w pojeździe mechanicznym świadczenie Funduszu pod-

lega zmniejszeniu o kwotę stanowiącą równowartość 300 euro, ustalaną przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu ustalenia odszkodowania;

3) na osobie, w mieniu, w mieniu i na osobie, gdy:

- a) posiadacz zidentyfikowanego pojazdu mechanicznego, którego ruchem szkodę tę wyrządzono, nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych,
- b) posiadacz zidentyfikowanego pojazdu mechanicznego, którego ruchem szkodę tę wyrządzono, zarejestrowanego za granicą na terytorium państwa, którego biuro narodowe jest sygnatariuszem Porozumienia Wielostronnego, nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, a pojazd mechaniczny był pozbawiony znaków rejestracyjnych, bądź znaki te nie były, w momencie zdarzenia, przydzielone temu pojazdowi przez właściwe władze,
- c) rolnik, osoba pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym lub osoba pracująca w jego gospodarstwie rolnym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z posiadaniem przez rolnika tego gospodarstwa rolnego szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia, a rolnik nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC rolników.

1a. Do zadań Funduszu należy także zaspokajanie roszczeń z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lit. a, w przypadku wyrządzenia szkody w związku z ruchem pojazdu mechanicznego, jeżeli zgodnie z art. 2 pkt 7a lit. c ustawy o działalności ubezpieczeniowej państwem członkowskim umiejscowienia ryzyka jest Rzeczpospolita Polska.

2. W przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości zakładu ubezpieczeń lub umorzenia postępowania upadłościowego, jeżeli majątek dłużnika oczywiście nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego albo w przypadku zarządzenia likwidacji przymusowej zakładu ubezpieczeń, jeżeli roszczenia osób uprawnionych nie mogą być pokryte z aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, do zadań Funduszu należy również zaspokajanie roszczeń osób uprawnionych z:

- 1) umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1–3, za szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w granicach określonych na podstawie przepisów rozdziałów 2–4;
- 2) umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 4, oraz umów ubezpieczenia na życie, w wysokości 50% wierzytelności, do kwoty nie większej niż równowartość w złotych 30.000 euro według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu ogłoszenia upadłości, oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzenia postępowania upadłościowego albo w dniu zarządzenia likwidacji przymusowej,

3. Wypłaty świadczeń, o których mowa w ust. 2 pkt 2, dokonywane są wyłącznie na rzecz poszkodowanych lub uprawnionych osób fizycznych.

4. W przypadku zaspokojenia przez Fundusz roszczeń osób poszkodowanych i uprawnionych z tytułu umów ubezpieczenia obowiązkowego, objętych umową o przeniesienie portfela zgodnie z art. 474 ust. 2 ustawy – Prawo upadłościowe i

naprawcze, Fundusz może wystąpić do zakładu ubezpieczeń przejmującego portfel upadłego zakładu ubezpieczeń o zwrot wypłaconych odszkodowań lub świadczeń do wysokości wynikającej z umowy o przeniesienie portfela.

5. W razie ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń Fundusz jest obowiązany do składania sprawozdań z działalności do organu nadzoru na koniec każdego kwartału.

Art. 99.

1. Fundusz może udzielać zwrotnej pomocy finansowej zakładowi ubezpieczeń przejmującemu portfel ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, jeżeli posiadane środki własne w wysokości co najmniej marginesu wypłacalności oraz aktywa na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych nie gwarantują w pełni wypłacalności tego zakładu ubezpieczeń.
2. Pomoc finansowa, o której mowa w ust. 1, ma charakter pożyczki zwrotnej, której wysokość nie może przekroczyć wysokości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, wynikających z przejmowanego portfela ubezpieczeń i która może być przeznaczona przez zakład ubezpieczeń tylko na zaspokojenie interesów uprawnionych z umów ubezpieczeń przejmowanego portfela.
3. Udzielanie pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1, następuje na wniosek zakładu ubezpieczeń.
4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, powinien zawierać:
 - 1) sprawozdania finansowe wraz z opinią biegłego rewidenta;
 - 2) pozytywną opinię organu nadzoru co do celowości przejęcia portfela ubezpieczeń.
5. Pomoc finansowa, o której mowa w ust. 1, jest udzielana przez Fundusz na warunkach korzystniejszych od ogólnie stosowanych.
6. Warunki udzielanej pomocy finansowej, w szczególności termin oraz wysokość rat i odsetek określa umowa zawierana pomiędzy Funduszem a zakładem ubezpieczeń przejmującym portfel ubezpieczeń.

Art. 100.

1. Fundusz sprawuje kontrolę nad prawidłowością wykorzystania przez zakład ubezpieczeń udzielonej pomocy finansowej, o której mowa w art. 99 ust. 1.
2. Fundusz może nabywać wierzytelności zakładu ubezpieczeń, korzystającego z pomocy finansowej, o której mowa w art. 99 ust. 1, do wysokości udzielonej pomocy. Fundusz może zbywać nabyte wierzytelności.

Art. 101.

Fundusz realizuje pomoc finansową, o której mowa w art. 99 ust. 1, ze środków wpłacanych przez członków Funduszu, o których mowa w art. 97 ust. 1 i 2, w trybie określonym w art. 117 ust. 4 i 6 oraz zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 117 ust. 5.

Art. 102.

1. Fundusz pełni funkcję ośrodka informacji.
2. Do zadań Funduszu jako ośrodka informacji należy prowadzenie rejestru umów ubezpieczenia działu II grupy 3 i 10 załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej z wyłączeniem odpowiedzialności przewoźnika, zawierającego:

- 1) nazwę i adres zakładu ubezpieczeń, który zawarł umowę ubezpieczenia;
 - 2) identyfikator pośrednika, który zawarł umowę ubezpieczenia, według numeru wpisu do rejestru pośredników ubezpieczeniowych, a w przypadku zawarcia umowy bez udziału pośrednika, imię i nazwisko oraz numer PESEL osoby, która zawarła umowę;
 - 3) imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL lub nazwę, adres siedziby i numer REGON ubezpieczonego a w przypadku posiadaczy pojazdów będących nierezydentami imię i nazwisko, adres zamieszkania, nazwę i numer dokumentu tożsamości lub nazwę i adres siedziby ubezpieczonego;
 - 4) cechy identyfikujące dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia;
 - 5) (skreślony);
 - 6) datę zawarcia umowy;
 - 7) okres ubezpieczenia;
 - 8) datę rozwiązania umowy ubezpieczenia przed upływem końcowego terminu odpowiedzialności, określonego w umowie;
 - 9) dane dotyczące pojazdu mechanicznego i jego posiadacza:
 - a) numer rejestracyjny,
 - b) numer VIN, a w przypadku jego braku numer nadwozia (podwozia) pojazdu mechanicznego,
 - c) marka, typ i model,
 - d) rodzaj pojazdu mechanicznego,
 - e) imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL lub nazwę, adres siedziby i numer REGON posiadacza pojazdu mechanicznego a w przypadku posiadaczy pojazdów będących nierezydentami imię i nazwisko, adres zamieszkania, nazwę i numer dokumentu tożsamości lub nazwę i adres siedziby ubezpieczonego.
3. Fundusz gromadzi dane zawierające informacje dotyczące uczestników zdarzenia powodującego odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmujące:
- 1) markę i numer rejestracyjny pojazdów, uczestniczących w zdarzeniu;
 - 2) imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL lub nazwę, adres siedziby i numer REGON posiadacza pojazdu uczestniczącego w zdarzeniu, a w przypadku posiadaczy pojazdów będących nierezydentami imię i nazwisko, adres zamieszkania, nazwę i numer dokumentu tożsamości lub nazwę i adres siedziby posiadacza pojazdu uczestniczącego w zdarzeniu;
 - 3) imię i nazwisko oraz numer PESEL kierującego pojazdem uczestniczącym w zdarzeniu, a w przypadku kierujących będących nierezydentami imię i nazwisko, adres zamieszkania oraz nazwę i numer dokumentu tożsamości kierującego pojazdem uczestniczącym w zdarzeniu;
 - 4) datę i miejsce zdarzenia;
 - 5) rodzaj szkody, w tym:
 - a) szkoda na osobie,
 - b) szkoda całkowita w pojeździe,
 - c) szkoda częściowa w pojeździe,
 - d) szkoda w mieniu poza pojazdem;

- 6) imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL lub nazwę, adres siedziby i numer REGON osoby poszkodowanej lub uprawnionej, a w przypadku osób będących nierezydentami imię i nazwisko, adres zamieszkania, nazwę i numer dokumentu tożsamości lub nazwę i adres siedziby osoby poszkodowanej lub uprawnionej do odszkodowania lub świadczenia;
 - 7) datę zgłoszenia roszczenia odszkodowawczego;
 - 8) datę i wysokość wypłaty odszkodowania lub świadczenia albo datę odmowy wypłaty odszkodowania lub świadczenia.
4. Fundusz gromadzi dane zawierające:
- 1) informacje dotyczące zdarzenia powodującego odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia, określonego w grupie 3 działu II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, obejmujące:
 - a) datę i miejsce zdarzenia lub datę i miejsce kradzieży pojazdu,
 - b) rodzaj szkody, w tym:
 - kradzież pojazdu,
 - szkoda całkowita w pojeździe,
 - szkoda częściowa w pojeździe,
 - c) markę i numer rejestracyjny pojazdu, uczestniczącego w zdarzeniu (kradzieży),
 - d) imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL lub nazwę, adres siedziby i numer REGON posiadacza pojazdu, uczestniczącego w zdarzeniu (kradzieży),
 - e) imię i nazwisko oraz numer PESEL kierującego pojazdem uczestniczącym w zdarzeniu,
 - f) imię i nazwisko, adres zamieszkania, numer PESEL lub nazwę, adres siedziby i numer REGON osoby poszkodowanej, a w przypadku osób będących nierezydentami imię i nazwisko, adres zamieszkania, nazwę i numer dokumentu tożsamości lub nazwę i adres siedziby osoby poszkodowanej,
 - 2) datę zgłoszenia do zakładu ubezpieczeń zdarzenia (kradzieży);
 - 3) datę i wysokość wypłaty odszkodowania lub datę odmowy wypłaty odszkodowania.
5. Dane, o których mowa w ust. 2–4, przekazywane są do Funduszu przez zakłady ubezpieczeń drogą elektroniczną i przechowywane są przez Fundusz przez okres 21 lat.
6. Dane, o których mowa w ust. 2 pkt 9 lit. b–e, nie dotyczą pojazdów zarejestrowanych w trybie art. 73 ust. 3 ustawy – Prawo o ruchu drogowym.
7. Fundusz jest uprawniony do przetwarzania danych, o których mowa w art. 102 ust. 2–4 oraz w art. 103, w celu kontroli spełnienia obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego oraz w celu identyfikacji i weryfikacji zjawisk związanych z przestępczością ubezpieczeniową albo dla innych celów, po modyfikacji, która nie pozwoli na ustalenie tożsamości osoby, której dane dotyczą.
8. Przepisy ust. 3–5 stosuje się odpowiednio do zdarzeń powodujących odpowiedzialność Funduszu lub Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Art. 103.

1. Fundusz gromadzi dane dotyczące reprezentantów do spraw roszczeń ustanawianych przez zakłady ubezpieczeń na podstawie ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz dane organu odszkodowawczego ustanowionego w każdym państwie członkowskim Unii Europejskiej.
2. Dane dotyczące reprezentantów do spraw roszczeń, o których mowa w ust. 1, obejmują:
 - 1) nazwę i adres siedziby zakładu ubezpieczeń, który ustanowił reprezentanta do spraw roszczeń;
 - 2) imię i nazwisko lub nazwę reprezentanta do spraw roszczeń;
 - 3) państwo członkowskie Unii Europejskiej, w którym ustanowiony jest reprezentant do spraw roszczeń;
 - 4) adres zamieszkania lub adres siedziby reprezentanta do spraw roszczeń;
 - 5) adres do korespondencji reprezentanta do spraw roszczeń, jeżeli jest inny niż adres, o którym mowa w pkt 4;
 - 6) numer telefonu, numer faksu, adres elektroniczny reprezentanta do spraw roszczeń.

Art. 104.

1. Fundusz udostępnia zgromadzone dane, o których mowa w art. 102 ust. 2–4 oraz w art. 103:
 - 1) poszkodowanemu, uprawnionemu lub innemu podmiotowi, w zakresie dotyczącym ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, z wyłączeniem imienia i nazwiska oraz adresu posiadacza pojazdu sprawcy lub kierującego tym pojazdem; jeżeli poszkodowany, uprawniony lub inny podmiot żąda udostępnienia danych dotyczących imienia i nazwiska oraz adresu posiadacza pojazdu sprawcy lub kierującego tym pojazdem, w związku z zaistniałą szkodą, powinien wykazać interes prawny w uzyskaniu tych danych;
 - 1a) posiadaczowi pojazdu mechanicznego, który zawarł umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, w zakresie danych dotyczących zgłoszenia roszczeń i wypłaty odszkodowań z tytułu umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zawartej przez tego posiadacza, w związku ze zdarzeniami skutkującymi odpowiedzialnością tego posiadacza albo ich braku, za okres 5 lat licząc wstecz od dnia, w którym posiadacz pojazdu mechanicznego wystąpił o udostępnienie danych;
 - 2) Rzecznikowi Praw Obywatelskich;
 - 3) organowi nadzoru;
 - 4) zakładom ubezpieczeń;
 - 5) Polskiemu Biuru Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w zakresie dotyczącym ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów;
 - 6) Rzecznikowi Ubezpieczonych;
 - 7) Polskiej Izbie Ubezpieczeń;
 - 8) organowi prowadzącemu centralną ewidencję pojazdów drogą teletransmisji danych, w zakresie dotyczącym ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów;
 - 9) sądowni lub prokuraturze, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu;

- 10) Policji, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu lub na potrzeby wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych na zasadach i w trybie określonym w art. 20 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277, z późn. zm.⁶⁾);
 - 11) Centralnemu Biuru Antykorupcyjnemu, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu;
 - 12) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, o ile są niezbędne w toczącym się postępowaniu.
- 1a. Podmiotom wskazanym w ust. 1 pkt 2, 3 i 5–8 Fundusz udostępnia zgromadzone dane, o których mowa w art. 102 ust. 2–4 oraz w art. 103, o ile jest to niezbędne do realizacji ich zadań ustawowych.
- 1b. Zakładom ubezpieczeń Fundusz udostępnia zgromadzone dane, o których mowa w art. 102 ust. 2–4 oraz w art. 103, o ile jest to niezbędne:
- 1) do oceny ryzyka ubezpieczeniowego i weryfikacji danych podanych przez ubezpieczającego, ubezpieczonego lub osobę, na rzecz której ma być zawarta umowa ubezpieczenia, w tym do stosowania taryfy w zależności od długości okresu bezszkodowego;
 - 2) do ustalenia prawa ubezpieczonego i uprawnionego do świadczenia z zawartej umowy ubezpieczenia i wysokości tego świadczenia, jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka w dwóch lub więcej zakładach ubezpieczeń;
 - 3) w celu wykonania umowy ubezpieczenia;
 - 4) dla innych celów, po modyfikacji, która nie pozwoli na ustalenie tożsamości osoby, której dane dotyczą.
- 1c. Fundusz udostępnia zgromadzone dane dotyczące zdarzeń powodujących odpowiedzialność Funduszu lub Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych:
- 1) poszkodowanemu, uprawnionemu lub innemu podmiotowi, w zakresie dotyczącym ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, z wyłączeniem imienia i nazwiska oraz adresu zamieszkania posiadacza pojazdu sprawcy lub kierującego tym pojazdem; jeżeli poszkodowany, uprawniony lub inny podmiot żąda udostępnienia danych dotyczących imienia i nazwiska oraz adresu zamieszkania posiadacza pojazdu sprawcy lub kierującego tym pojazdem, w związku z zaistniałą szkodą, powinien wykazać interes prawny w uzyskaniu tych danych;
 - 2) zakładom ubezpieczeń, o ile jest to niezbędne do celów określonych w ust. 1b.
2. W przypadku odmowy udostępnienia danych, o których mowa w art. 102 ust. 2 i 3 oraz w art. 103, podmiotom, o których mowa w ust. 1 pkt 1, z uwagi na uznanie braku interesu prawnego w uzyskaniu tych danych, przysługuje odwołanie do Rady Funduszu.

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 57, poz. 390, Nr 120, poz. 818, Nr 140, poz. 981 i Nr 165, poz. 1170, z 2008 r. Nr 86, poz. 521, Nr 171, poz. 1065 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 22, poz. 120, Nr 62, poz. 504, Nr 85, poz. 716, Nr 97, poz. 803, Nr 98, poz. 817, Nr 115, poz. 959, Nr 157, poz. 1241, Nr 168, poz. 1323, Nr 195, poz. 1502, Nr 201, poz. 1540, Nr 206, poz. 1589 i Nr 223, poz. 1777, z 2010 r. Nr 34, poz. 190, Nr 96, poz. 620, Nr 98, poz. 626, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 164, poz. 1108, Nr 182, poz. 1228, Nr 238, poz. 1578 i Nr 240, poz. 1602 oraz z 2011 r. Nr 53, poz. 273, Nr 117, poz. 677, Nr 171, poz. 1016 i Nr 205, poz. 1206.

3. Fundusz korzysta ze zgromadzonych w rejestrze danych do realizacji zadań ustawowych.
4. Z danych zgromadzonych w rejestrze korzysta organ prowadzący centralną ewidencję pojazdów, w zakresie dotyczącym ubezpieczenia określonego w grupie 10 działu II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej.
5. Dane, o których mowa w art. 102 ust. 2 pkt 9 lit. b–e, dotyczące pojazdów, o których mowa w art. 73 ust. 3 ustawy – Prawo o ruchu drogowym, udostępnia się za pisemną zgodą jednostek użytkujących te pojazdy, z zastrzeżeniem ust. 6. Zgodę tę uzyskuje się za pośrednictwem organu prowadzącego centralną ewidencję pojazdów.
6. W przypadku gdy w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia jednostka określona w ust. 5 nie wyrazi zgody na udostępnienie danych, o których mowa w art. 102 ust. 2 pkt 9 lit. b–e, lub nie zajmie stanowiska w tej sprawie, Fundusz występuje o te dane do organu prowadzącego centralną ewidencję pojazdów. Organ ten obowiązany jest do niezwłocznego przekazania danych do Funduszu, który je udostępnia.
7. Udostępnianie danych jest bezpłatne i podlega ewidencjonowaniu.
- 7a. Podmiotowi, o którym mowa w ust. 1 pkt 1a, dane udostępnia się w formie pisemnej, w terminie 15 dni od dnia otrzymania przez Fundusz wystąpienia o udostępnienie danych.
8. Do udostępniania danych przez Fundusz stosuje się przepisy o ochronie danych osobowych.
9. Fundusz udostępnia przez swoją stronę internetową informację o zawarciu umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przez posiadacza danego pojazdu oraz nazwę zakładu ubezpieczeń, z którym ta umowa została zawarta, bez ujawniania danych osobowych posiadacza pojazdu.

Art. 105.

1. Centralna ewidencja pojazdów przekazuje drogą teletransmisji danych do Funduszu dane, o których mowa w art. 102 ust. 2 pkt 9, z wyjątkiem danych pojazdów rejestrowanych w trybie art. 73 ust. 3 – Prawo o ruchu drogowym.
2. Zakład ubezpieczeń przekazuje do Funduszu dane, o których mowa w art. 102 ust. 2, drogą elektroniczną niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia, z wyjątkiem pojazdów rejestrowanych w trybie art. 73 ust. 3 ustawy – Prawo o ruchu drogowym. Dane, o których mowa w art. 102 ust. 3 i 4, zakład ubezpieczeń przekazuje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia:
 - 1) zgłoszenia roszczenia – w zakresie informacji określonych w art. 102 ust. 3 pkt 1–7 oraz ust. 4 pkt 1 i 2;
 - 2) wypłaty odszkodowania – w zakresie informacji określonych w art. 102 ust. 3 pkt 8 oraz ust. 4 pkt 3.
3. Dane są przekazywane do Funduszu przez centralną ewidencję pojazdów oraz zakłady ubezpieczeń bezpłatnie oraz bez wiedzy i zgody osoby, której te dane dotyczą.
4. Podmioty, o których mowa w ust. 3, przekazujące dane do Funduszu są obowiązane do aktualizacji tych danych w przypadku ich zmiany.
5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, sposób i tryb współdziałania Funduszu z organem

prowadzącym centralną ewidencję pojazdów, uwzględniając w szczególności konieczność zapewnienia bezpiecznego przesyłu i weryfikacji danych i informacji drogą teletransmisji danych.

Art. 106.

1. Jeżeli poszkodowany, w przypadku szkody w mieniu, może zaspokoić roszczenie na podstawie umowy ubezpieczenia dobrowolnego, Fundusz wyrównuje szkodę w części, w której nie może być zaspokojona, wraz z uwzględnieniem utraconych zniżek składki oraz prawa do zniżek składki.
2. W przypadku zaspokojenia przez zakład ubezpieczeń roszczeń poszkodowanego zgodnie z ust. 1, zakładowi ubezpieczeń nie przysługuje roszczenie do Funduszu o zwrot wypłaconych z tego tytułu kwot.
3. Fundusz nie spełnia świadczenia za szkody w mieniu i na osobie w przypadku zaspokojenia roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej w przypadkach, o których mowa w art. 98 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a, lub przez kierującego pojazdem mechanicznym, którego ruchem szkoda została wyrządzona.
4. Fundusz nie spełnia świadczenia z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1, za szkody spowodowane ruchem pojazdów mechanicznych zarejestrowanych za granicą. Nie dotyczy to poszkodowanych obywateli polskich.
5. Fundusz nie spełnia świadczenia za szkody w mieniu i na osobie powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, o których mowa w art. 23 ust. 2, niewprowadzonych do ruchu.
6. Fundusz nie spełnia świadczenia z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, za szkody w mieniu i na osobie wyrządzone:
 - 1) posiadaczowi pojazdu mechanicznego przez kierującego tym pojazdem;
 - 2) rolnikowi przez osoby pracujące w jego gospodarstwie rolnym lub pozostające z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym.

Art. 107.

Wpłaty z Funduszu, o których mowa w art. 98 ust. 1, 1a i ust. 2 pkt 1, na rzecz poszkodowanych niebędących podmiotami polskimi i podmiotami państw, których biura narodowe są sygnatariuszami Porozumienia Wielostronnego, są dokonywane na zasadzie wzajemności.

Art. 108.

1. Uprawniony do odszkodowania zgłasza swoje roszczenia do Funduszu przez którykolwiek zakład ubezpieczeń wykonujący działalność ubezpieczeniową w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2. Zakład ubezpieczeń nie może odmówić przyjęcia zgłoszenia szkody.
2. Zakład ubezpieczeń, po otrzymaniu zgłoszenia roszczenia, przeprowadza postępowanie w zakresie ustalenia zasadności i wysokości dochodzonych roszczeń i niezwłocznie przesyła zebraną dokumentację do Funduszu, powiadamiając o tym osobę zgłaszającą roszczenie.

Art. 109.

1. Fundusz jest obowiązany zaspokoić roszczenie, o którym mowa w art. 98 ust. 1 i 1a, w terminie 30 dni, licząc od dnia otrzymania akt szkody od zakładu ubezpieczeń lub syndyka upadłości.
2. W przypadku gdy wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności Funduszu albo wysokości świadczenia w terminie, o którym mowa w ust. 1, było niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w terminie 14 dni od dnia wyjaśnienia tych okoliczności, z tym że bezsporna część świadczenia powinna być spełniona przez Fundusz w terminie określonym w ust. 1. Przepisy art. 16 i 17 stosuje się odpowiednio.
3. Odpowiedzialność za zwłokę w spełnieniu świadczenia ponoszą odpowiednio Fundusz i zakład ubezpieczeń, każdy w swoim zakresie.

Art. 109a.

1. Roszczenia poszkodowanego do Funduszu, o których mowa w art. 98 ust.1 i 1a, przedawniają się z upływem terminu przewidzianego dla tych roszczeń w przepisach Kodeksu cywilnego o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym.
2. Bieg przedawnienia roszczenia, o którym mowa w ust. 1, przerywa się także przez zgłoszenie Funduszowi tego roszczenia. Bieg przedawnienia rozpoczyna się na nowo od dnia, w którym zgłaszający roszczenie otrzymał na piśmie oświadczenie Funduszu o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia.

Art. 110.

1. Z chwilą wypłaty przez Fundusz odszkodowania, w przypadkach określonych w art. 98 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a, sprawca szkody i osoba, która nie dopełniła obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2, są obowiązani do zwrotu Funduszowi spełnionego świadczenia i poniesionych kosztów.
2. W uzasadnionych przypadkach, kierując się przede wszystkim wyjątkowo trudną sytuacją materialną i majątkową zobowiązanego, jak również jego sytuacją życiową, Fundusz może odstąpić od dochodzenia zwrotu części lub całości świadczenia albo udzielić ulgi w jego spłacie.
3. Tryb postępowania przy rozpatrywaniu spraw, o których mowa w ust. 2, określa statut Funduszu.
4. Roszczenia Funduszu wynikające z ust. 1 ulegają przedawnieniu na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym, nie wcześniej jednak niż z upływem 3 lat od dnia spełnienia przez Fundusz świadczenia.

Art. 111.

1. W przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność ubezpieczeniową w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, Fundusz przejmuje od syndyka upadłości akta szkodowe oraz wypłaca poszkodowanym i uprawnionym świadczenia z umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, po ustaleniu odpowiedzialności i wysokości świadczenia.
2. W sprawach, w których szkody nie zostały zgłoszone do zakładu ubezpieczeń przed ogłoszeniem jego upadłości, Fundusz przyjmuje zgłoszenie szkody oraz wypłaca poszkodowanym i uprawnionym świadczenia po ustaleniu odpowie-

działności i wysokości świadczenia. Poszkodowany i uprawniony do odszkodowania zgłasza swoje roszczenia do Funduszu przez którykolwiek zakład ubezpieczeń wykonujący działalność ubezpieczeniową w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2. Zakład ubezpieczeń nie może odmówić przyjęcia zgłoszenia szkody.

3. Świadczenia rentowe, wynikające z realizacji zadań, o których mowa w art. 98 ust. 2, Fundusz może wypłacać w formie skapitalizowanej za zgodą poszkodowanego lub uprawnionego.
4. Odpowiedzialność Funduszu za zwłokę w spełnieniu świadczenia jest ograniczona do okresu, przez jaki upadły zakład ubezpieczeń pozostawał w zwłoce do dnia ogłoszenia upadłości.
5. Funduszowi przysługuje roszczenie do masy upadłości o zwrot wypłaconych świadczeń, o których mowa w ust. 1–3, z zastrzeżeniem art. 98 ust. 4.
6. Wierzytelności, o których mowa w ust. 5, Fundusz może zgłaszać syndykowi do czasu prawomocnego wykonania planu podziału funduszu masy.

Art. 112.

1. W przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność ubezpieczeniową w dziale I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, albo zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność ubezpieczeniową, w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 3 i 4, albo oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości zakładu ubezpieczeń lub umorzenia postępowania upadłościowego, jeżeli majątek dłużnika oczywiście nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego, albo w przypadku zarządzenia likwidacji przymusowej zakładu ubezpieczeń, pozostałe zakłady ubezpieczeń wykonujące działalność ubezpieczeniową w dziale I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej albo posiadające zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 3 i 4, są obowiązane wnieść składkę na rzecz Funduszu.
2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii organu nadzoru i Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość procentu składki, o której mowa w ust. 1, uwzględniając w szczególności zakres zobowiązań wynikających z umów ubezpieczenia w ramach działu I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej lub umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 3 i 4.
3. Składka, o której mowa w ust. 2, ustalana jest od składki przypisanej brutto z ubezpieczeń działu I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 3 i 4.
4. Fundusz wyodrębnia rachunki na które wnoszone są składki, o których mowa w ust. 1.
5. Środki pozostałe po zaspokojeniu roszczeń Fundusz zwraca zakładom ubezpieczeń, o których mowa w ust. 1, proporcjonalnie do wysokości wniesionej składki określonej zgodnie z przepisami, o których mowa w ust. 2.

Art. 113.

1. W przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność ubezpieczeniową w dziale I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej, Fundusz zaspokaja roszczenia na podstawie ustalonej w postępowaniu upadłościowym listy wierzytelności.

2. W przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność ubezpieczeniową w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 3 i 4, do zaspokajania przez Fundusz roszczeń wynikających z tych umów ubezpieczenia przepisy art. 111 ust. 1–4 stosuje się odpowiednio.
3. Fundusz zaspokaja roszczenia z tytułu upadłości zakładów ubezpieczeń, o których mowa w ust. 1 i 2, w zakresie i do wysokości określonej w art. 98 ust. 2 i 3.
4. Przepisy art. 111 ust. 5 i 6 stosuje się odpowiednio.

Art. 114.

1. W odniesieniu do zakładów ubezpieczeń, wykonujących działalność ubezpieczeniową w zakresie działu I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej oraz w zakresie ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4, w przypadku oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzenia postępowania upadłościowego, jeżeli majątek dłużnika oczywiście nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego albo w przypadku zarządzenia likwidacji przymusowej, do zadań Funduszu należy zaspokajanie roszczeń osób uprawnionych z tytułu umów ubezpieczenia na życie oraz umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, Fundusz przejmuje z zakładu ubezpieczeń akta szkodowe oraz wypłaca poszkodowanym i uprawnionym świadczenia, po ustaleniu odpowiedzialności tego zakładu i wysokości świadczenia.
3. Odpowiedzialność Funduszu za zwłokę w spełnieniu świadczenia jest ograniczona do okresu, przez jaki zakład ubezpieczeń pozostawał w zwłoce do dnia oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub umorzenia postępowania upadłościowego albo zarządzenia likwidacji przymusowej.
4. Z dniem wypłaty przez Fundusz świadczenia, o którym mowa w ust. 2, na Fundusz przechodzi z mocy prawa roszczenie o zwrot wypłaconego świadczenia do zakładu ubezpieczeń, którego zobowiązanie zrealizował.

Art. 115.

1. Organami Funduszu są:
 - 1) Zgromadzenie Członków Funduszu;
 - 2) Rada Funduszu;
 - 3) Zarząd Funduszu.
2. W skład Rady Funduszu, poza członkami określonymi statutowo, wchodzi przedstawiciel ministra właściwego do spraw instytucji finansowych oraz przedstawiciel organu nadzoru.

Art. 116.

1. Statut Funduszu określa organizację, sposób działania oraz zasady gospodarki finansowej, a w szczególności:
 - 1) sposób powołania, organizację oraz kadencję organów Funduszu;
 - 2) zakres kompetencji organów Funduszu;
 - 3) prawa i obowiązki członków oraz sposób głosowania;
 - 4) zasady działania Funduszu;
 - 5) zasady prowadzenia gospodarki finansowej;

- 6) tryb postępowania w sprawach dochodzenia roszczeń z tytułu opłat i regresów.
2. Statut Funduszu i jego zmiany są uchwalane przez Zgromadzenie Członków Funduszu.
3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii organu nadzoru, zatwierdza, w drodze decyzji, statut Funduszu i jego zmiany, w oparciu o kryterium zgodności z prawem oraz zgodności z zadaniami ustawowymi wykonywanymi przez Fundusz.
4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych ogłasza statut Funduszu i jego zmiany w Dzienniku Urzędowym Ministra Finansów.

Art. 117.

1. Koszty działalności Funduszu wynikające z realizacji zadań, o których mowa w art. 98 i art. 99, są pokrywane z dochodów Funduszu.
2. Dochody, o których mowa w ust. 1, są uzyskiwane z następujących źródeł:
 - 1) wpłat zakładów ubezpieczeń wykonujących działalność w zakresie ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2;
 - 2) wpłat zakładów ubezpieczeń prowadzących ubezpieczenia w dziale I załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej w przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości zakładu ubezpieczeń, umorzenia postępowania upadłościowego lub zarządzenia likwidacji przymusowej zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność ubezpieczeniową w tym zakresie;
 - 3) wpłat zakładów ubezpieczeń wykonujących działalność ubezpieczeniową w grupie obejmującej ubezpieczenie obowiązkowe, o którym mowa w art. 4 pkt 3 i 4 w przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń, oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości zakładu ubezpieczeń, umorzenia postępowania upadłościowego lub zarządzenia likwidacji przymusowej zakładu ubezpieczeń wykonującego działalność ubezpieczeniową w tym zakresie;
 - 4) wpływów z tytułu opłat za niespełnienie obowiązku zawarcia umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2;
 - 5) wpływów z tytułu roszczeń regresowych;
 - 6) zwrotów zakładu ubezpieczeń przejmującego portfel upadłego zakładu ubezpieczeń, o których mowa w art. 98 ust. 4;
 - 7) wpłat uzyskanych z podziału masy upadłości, o których mowa w art. 111 ust. 5;
 - 8) zwrotów świadczeń, o których mowa w art. 114 ust. 4, wypłaconych przez Fundusz z umów ubezpieczenia na życie i z umów ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4;
 - 9) przychodów z oprocentowania pożyczek, o których mowa w art. 99 ust. 2;
 - 10) przychodów z lokat środków Funduszu dokonywanych według zasad określonych w ustawie o działalności ubezpieczeniowej dla zakładów ubezpieczeń;
 - 11) inne dochody.
- 2a. Nadwyżka bilansowa Funduszu w danym roku powiększa fundusz statutowy tworzony w celu zapewnienia środków na finansowanie zadań Funduszu.

- 2b. Nadwyżka bilansowa Funduszu może zostać przekazana na fundusz statutowy, tworzony w celu zapewnienia środków na pokrycie ewentualnych strat bilansowych.
3. Zakłady ubezpieczeń posiadające zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, jak również zagraniczne zakłady ubezpieczeń, działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z przepisami prawa polskiego i posiadające zezwolenie na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej w grupach obejmujących ubezpieczenia obowiązkowe, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, są obowiązane wnieść składkę na rzecz Funduszu.
4. Fundusz przedstawia ministrowi właściwemu do spraw instytucji finansowych oraz organowi nadzoru analizę stanu finansów Funduszu, na podstawie której jest określany procent składki, o której mowa w ust. 3, wnoszonej przez członków Funduszu na jego rzecz.
5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, na wniosek Funduszu, po zasięgnięciu opinii organu nadzoru określa, w drodze rozporządzenia, wysokość procentu składki, o której mowa w ust. 3, oraz terminy uiszczania tej składki, uwzględniając w szczególności zagwarantowanie płynności finansowej Funduszu oraz możliwości udzielania przez Fundusz zwrotnej pomocy finansowej, o której mowa w art. 99 ust. 1.
6. Wysokość składki wnoszonej przez zakład ubezpieczeń na rzecz Funduszu jest wyliczana od składki przypisanej brutto w ubezpieczeniach obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2.

Art. 118.

W przypadku zagranicznych zakładów ubezpieczeń, wysokość składek wnoszonych do Funduszu zgodnie z przepisami niniejszego rozdziału, wyliczana jest od składki przypisanej brutto z tytułu umów ubezpieczenia zawartych w związku z wykonywaniem działalności ubezpieczeniowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 119.

1. Fundusz jest obowiązany, w terminie 4 miesięcy od zakończenia roku obrotowego, sporządzić roczne sprawozdanie z działalności, które podlega badaniu przez biegłego rewidenta.
2. Zgromadzenie Członków Funduszu zatwierdza sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, w terminie 6 miesięcy od zakończenia roku obrotowego.
3. Zatwierdzone przez Zgromadzenie Członków Funduszu sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, Fundusz przedstawia ministrowi właściwemu do spraw instytucji finansowych oraz organowi nadzoru.
- 3a. W zakresie rachunkowości Funduszu stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, z późn. zm.⁷⁾).
4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Komisji Nadzoru Finansowego, określi, w drodze rozporządzenia, szczególne zasady rachunkowości Funduszu, w tym zakres informacji wykazywanych w infor-

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241 i Nr 165, poz. 1316, z 2010 r. Nr 47, poz. 278 oraz z 2011 r. Nr 102, poz. 585 i Nr 199, poz. 1775.

macji dodatkowej oraz szczegółowe warunki i tryb składania sprawozdań, o których mowa w ust. 1 i w art. 98 ust. 5, w tym terminy ich składania oraz niezbędne dane, jakie powinny zawierać te sprawozdania, uwzględniając w szczególności zapewnienie prawidłowości i przejrzystości sporządzanych sprawozdań.

Art. 119a. (uchylony).

Rozdział 8

Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych

Art. 120.

1. Polskie Biuro Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zwane dalej „Biurem”, jest instytucją wykonującą zadania określone w ustawie.
2. Biuro ma osobowość prawną. Siedzibą Biura jest miasto stołeczne Warszawa.

Art. 121.

1. Członkami Biura są zakłady ubezpieczeń wykonujące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność ubezpieczeniową w grupie obejmującej ubezpieczenie obowiązkowe, o którym mowa w art. 4 pkt 1.
2. Zakłady ubezpieczeń, o których mowa w ust. 1, stają się członkami Biura z dniem uzyskania zezwolenia na wykonywanie działalności ubezpieczeniowej wydanego przez organ nadzoru, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. Zakłady ubezpieczeń z państw członkowskich Unii Europejskiej, wykonujące działalność ubezpieczeniową za zezwoleniem właściwego organu państwa, w którym mają siedzibę, stają się członkami Biura z dniem złożenia deklaracji członkowskiej.
4. Przynależność do Biura jest obowiązkowa.

Art. 122.

1. Przedmiotem działalności Biura jest:
 - 1) wystawianie dokumentów ubezpieczeniowych ważnych w innych państwach;
 - 2) zawieranie z zagranicznymi biurami narodowymi umów o wzajemnym uznawaniu dokumentów ubezpieczeniowych oraz o zaspokajaniu roszczeń wynikających z międzynarodowego ruchu pojazdów mechanicznych;
 - 3) organizowanie likwidacji szkód lub bezpośrednia likwidacja szkód spowodowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez posiadaczy pojazdów mechanicznych zarejestrowanych za granicą posiadających ważne dokumenty ubezpieczeniowe wystawione przez zagraniczne biura narodowe;
 - 4) organizowanie likwidacji szkód lub bezpośrednia likwidacja szkód spowodowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez posiadaczy pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w państwach, o których mowa w art. 25 ust. 2;
 - 5) określanie zasad i trybu dystrybucji dokumentów ubezpieczeń granicznych, a w szczególności ustalanie wzorów tych dokumentów oraz ich ewidencjonowanie;
 - 6) pełnienie funkcji, o której mowa w art. 83 ust. 3;

- 7) ustalanie i udostępnianie podmiotom określonym w art. 134 danych, o których mowa w art. 133;
 - 8) ustalanie i przekazywanie zakładom ubezpieczeń danych, o których mowa w art. 136.
2. Biuro może powierzać zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4, wyłącznie członkom Biura.

Art. 123.

Biuro odpowiada za szkody będące następstwem wypadków, które miały miejsce na terytorium:

- 1) Rzeczypospolitej Polskiej i powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, zarejestrowanych w państwach, których biura narodowe są sygnatariuszami Porozumienia Wielostronnego;
- 2) Rzeczypospolitej Polskiej i powstały w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, zarejestrowanych w państwach, których biura narodowe podpisały z Biurem umowy o wzajemnym uznawaniu dokumentów ubezpieczeniowych i zaspokajaniu roszczeń, pod warunkiem istnienia ważnej Zielonej Karty wystawionej przez zagraniczne biuro narodowe;
- 3) państw, których biura narodowe podpisały z Biurem umowy o wzajemnym uznawaniu dokumentów ubezpieczeniowych i likwidacji szkód, jeżeli poszkodowanym jest osoba mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a sprawca posiadał Zieloną Kartę wystawioną przez członka Biura, którego upadłość ogłoszono lub który uległ likwidacji;
- 4) państw, których biura narodowe są sygnatariuszami Porozumienia Wielostronnego, jeżeli poszkodowanym jest osoba mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a sprawca zawarł umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych z członkiem Biura, którego upadłość ogłoszono lub który uległ likwidacji.

Art. 124.

Biuro, wobec zagranicznych biur narodowych oraz wobec organów odszkodowawczych z państw członkowskich Unii Europejskiej, odpowiada za wykonanie zobowiązań wynikających z wypadków, które miały miejsce na terytorium:

- 1) państw, których biura narodowe są sygnatariuszami Porozumienia Wielostronnego i powstałych w związku z ruchem pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w Rzeczypospolitej Polskiej, z wyjątkiem pojazdów mechanicznych, o których mowa w art. 24;
- 2) państw, których biura narodowe podpisały z Biurem umowy o wzajemnym uznawaniu dokumentów ubezpieczeniowych i likwidacji szkód, i powstałych w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, pod warunkiem istnienia ważnej Zielonej Karty wystawionej przez Biuro;
- 3) państw Unii Europejskiej i powstałych w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, jeżeli zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 7a lit. c ustawy o działalności ubezpieczeniowej państwem członkowskim umiejscowienia ryzyka jest Rzeczpospolita Polska, a posiadacz pojazdu nie był ubezpieczony w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.

Art. 125.

1. Biuro, z uwzględnieniem art. 14 ust. 1–3, jest obowiązane wypłacić odszkodowanie:
 - 1) w przypadku, o którym mowa w art. 123 pkt 1, w terminie 30 dni od dnia ustalenia państwa, w którym pojazd sprawcy jest zarejestrowany;
 - 2) w przypadku, o którym mowa w art. 123 pkt 2, w terminie 30 dni od dnia ustalenia ważności Zielonej Karty sprawcy szkody, wystawionej przez zagraniczne biuro narodowe.
2. Jeżeli w terminie 90 dni, licząc od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie, Biuro nie ustali państwa, w którym pojazd sprawcy szkody jest zarejestrowany, lub ważności Zielonej Karty sprawcy szkody, właściwym do wypłaty odszkodowania, na zasadach określonych przepisami rozdziału 7, jest Fundusz, z tym że nie wyklucza to roszczenia Funduszu do Biura o zwrot wypłaconego odszkodowania i poniesionych kosztów z chwilą późniejszego ustalenia państwa lub ważności Zielonej Karty sprawcy szkody.

Art. 126.

1. W przypadku niedopełnienia obowiązków, o których mowa w art. 125 ust. 1, minister właściwy do spraw instytucji finansowych może, w drodze decyzji, nałożyć na Biuro karę pieniężną do wysokości pięciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedzający nałożenie kary.
2. Wpływy z tytułu kar pieniężnych, o których mowa w ust. 1, stanowią dochód budżetu państwa.

Art. 127.

Likwidacja szkód w przypadkach, o których mowa w art. 123, następuje na zasadach określonych w art. 14 ust. 1–3 oraz przepisach rozdziału 2, chyba że umowa międzynarodowa, której stroną jest Rzeczpospolita Polska stanowi inaczej.

Art. 128.

1. Likwidacja szkód w przypadkach, o których mowa w art. 124, następuje zgodnie z przepisami prawa właściwego dla miejsca zdarzenia, z uwzględnieniem ust. 2.
2. Za szkody, o których mowa w art. 124, Biuro odpowiada do wysokości sumy gwarancyjnej określonej zgodnie z przepisami prawa właściwego dla miejsca zdarzenia, a jeżeli suma gwarancyjna określona w umowie ubezpieczenia OC sprawcy szkody jest wyższa, do wysokości tej sumy.

Art. 129.

Biuro występuje o zwrot wypłaconego odszkodowania lub świadczenia oraz poniesionych kosztów w przypadkach, o których mowa:

- 1) w art. 83 ust. 1 pkt 1 – do organu odszkodowawczego w państwie członkowskim Unii Europejskiej, gdzie jest ustanowiony zakład ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;
- 2) w art. 83 ust. 1 pkt 2 – do ubezpieczeniowego funduszu gwarancyjnego w państwie członkowskim Unii Europejskiej, gdzie zarejestrowany jest pojazd mechaniczny, którym spowodowano szkodę, a w przypadku pojazdów zarejestrowanych w państwach trzecich – do ubezpieczeniowego funduszu gwa-

rancyjnego w państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym nastąpiło zdarzenie;

- 3) w art. 83 ust. 1 pkt 3 – do ubezpieczeniowego funduszu gwarancyjnego w państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym nastąpiło zdarzenie.

Art. 130.

1. Jeżeli do wypłaty odszkodowania był obowiązany zakład ubezpieczeń mający siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a likwidacji szkody dokonał organ odszkodowawczy lub ubezpieczeniowy fundusz gwarancyjny państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Biuro jest obowiązane do zwrotu na rzecz tego organu odszkodowawczego lub ubezpieczeniowego funduszu gwarancyjnego wypłaconego odszkodowania, świadczeń i innych poniesionych kosztów.
2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, zakład ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę, jest obowiązany do zwrotu kwoty wypłaconej przez Biuro.

Art. 131.

Biuro z dniem wypłacenia odszkodowania za jednego ze swoich członków dochodzi od niego zwrotu wypłaconego odszkodowania.

Art. 132.

Sprawca szkody i posiadacz pojazdu, którzy nie dopełnili obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, ponoszą solidarną odpowiedzialność z tytułu wypłaconego odszkodowania i kosztów poniesionych przez Biuro na wykonanie zobowiązań, o których mowa w art. 124.

Art. 133.

1. W przypadku szkód będących następstwem wypadków, które miały miejsce na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz za granicą, na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa trzeciego, powstałych w związku z ruchem pojazdów mechanicznych zarejestrowanych w Rzeczypospolitej Polskiej, Biuro, na wniosek osoby mającej miejsce zamieszkania lub siedzibę za granicą, na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, a także na wniosek ośrodka informacji z państwa członkowskiego Unii Europejskiej, ustala i udostępnia dane:
 - 1) zakładu ubezpieczeń posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;
 - 2) identyfikujące dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia posiadacza pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;
 - 3) reprezentanta do spraw roszczeń ustanowionego przez zakład ubezpieczeń, o którym mowa w pkt 1, w państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym poszkodowany lub uprawniony ma miejsce zamieszkania lub siedzibę;
 - 4) osobowe posiadacza lub właściciela pojazdu mechanicznego, którym spowodowano szkodę;
 - 5) identyfikujące podmioty, które na mocy ustawy lub umowy międzynarodowej ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską, są zwolnione z obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych oraz identyfikujące organ lub instytucję odpowiedzialną za wypłatę odszko-

dowań za szkody spowodowane ruchem pojazdów mechanicznych będących w posiadaniu tych podmiotów.

2. Udostępnianie danych jest nieodpłatne i podlega ewidencjonowaniu.

Art. 134.

1. Biuro ustala i udostępnia dane:

- 1) o których mowa w art. 133 ust. 1 pkt 1–3 i 5 – na pisemny wniosek poszkodowanego lub uprawnionego;
- 2) o których mowa w art. 133 ust. 1 pkt 4 – na pisemny wniosek:
 - a) poszkodowanego lub uprawnionego, po wykazaniu przez nich interesu prawnego w uzyskaniu tych danych,
 - b) ośrodka informacji z państwa członkowskiego Unii Europejskiej, po wykazaniu interesu prawnego poszkodowanego lub uprawnionego w uzyskaniu tych danych.

2. Dane, o których mowa w art. 133 ust. 1 pkt 1–3, na wniosek ośrodka informacji z państwa członkowskiego Unii Europejskiej, udostępniane są drogą elektroniczną.

Art. 135.

Biuro ustala dane:

- 1) o których mowa w art. 133 ust. 1 pkt 1–4 – uzyskując je z rejestru, o którym mowa w art. 102 ust. 2, oraz uzyskując je z Funduszu gromadzącego dane, o których mowa w art. 103;
- 2) o których mowa w art. 133 ust. 1 pkt 5 – po uzyskaniu informacji z Funduszu.

Art. 136.

1. W razie wypadku drogowego z udziałem kierującego pojazdem mechanicznym, mającego miejsce na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, Biuro otrzymuje od Policji informację dotyczącą tego wypadku.
2. Informacja, o której mowa w ust. 1, zawiera posiadane przez Policję dane dotyczące czasu, miejsca wypadku, pojazdów w nim uczestniczących i wszystkich uczestników wypadku, w tym dane dotyczące numerów dowodów ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych i nazwę zakładu ubezpieczeń, w którym pojazdy mechaniczne były ubezpieczone oraz sposób rozstrzygnięcia sprawy przez Policję.
3. Dane, o których mowa w ust. 2, obejmują:
 - 1) datę i godzinę wypadku, miejscowość i nazwę ulicy lub numer drogi;
 - 2) markę i numery rejestracyjne pojazdów;
 - 3) imiona i nazwiska, numery PESEL (o ile zostały nadane) kierujących pojazdami; w przypadku nieposiadania numeru PESEL – datę urodzenia;
 - 4) imiona i nazwiska, numery PESEL (o ile zostały nadane) innych uczestników wypadku; w przypadku nieposiadania numeru PESEL – datę urodzenia;
 - 5) nazwę zakładu ubezpieczeń i numer dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych;

- 6) wskazanie przyczyny wypadku, jeżeli ją ustalono i osoby sprawcy albo osoby, której przedstawiono zarzut lub przeciwko której skierowano wniosek do sądu albo informację o wystąpieniu o wszczęcie postępowania karnego.
4. Informacja, o której mowa w ust. 1, jest przekazywana Biuru przez Policję w terminie 30 dni od dnia powzięcia przez Policję wiadomości o mającym miejsce wypadku drogowym.
5. Biuro przekazuje informację o wypadku, o którym mowa w ust. 1, w zakresie określonym w ust. 2 i 3, do zakładu ubezpieczeń, z którym posiadacz pojazdu uczestniczącego w wypadku zawarł umowę ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.
6. Koszty przekazywania informacji i ich archiwizowania ponosi Biuro.

Art. 137. (uchylony).

Art. 138.

1. Koszty działalności Biura są pokrywane ze składek członków Biura.
2. Wysokość składki wnoszonej przez członków Biura na rzecz Biura jest ustalana przez Walne Zgromadzenie Członków i wyliczana od składki przypisanej brutto z ubezpieczenia, o którym mowa w art. 4 pkt 1.
3. Wysokość składki wnoszonej przez zagraniczny zakład ubezpieczeń jest wyliczana od składki przypisanej brutto w ubezpieczeniu, o którym mowa w art. 4 pkt 1, z działalności wykonywanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 139.

1. Organami Biura są:
 - 1) Walne Zgromadzenie Członków Biura;
 - 2) Rada Biura;
 - 3) Zarząd Biura.
2. Szczegółowe zasady i tryb wnoszenia składek, o których mowa w art. 138, zadania, organizację i zasady działania Biura oraz zasady gospodarki finansowej Biura określa statut, uchwalany przez Walne Zgromadzenie Członków Biura.
3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii organu nadzoru, zatwierdza, w drodze decyzji, statut Biura i jego zmiany, w oparciu o kryterium zgodności z prawem oraz zgodności z zadaniami ustawowymi wykonywanymi przez Biuro.
4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych ogłasza statut Biura i jego zmiany w Dzienniku Urzędowym Ministra Finansów.

Art. 140.

1. Biuro jest obowiązane, w terminie 4 miesięcy od zakończenia roku obrotowego, sporządzić roczne sprawozdanie z działalności, które podlega badaniu przez biegłego rewidenta.
2. Walne Zgromadzenie Członków Biura zatwierdza sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, w terminie 6 miesięcy od zakończenia roku obrotowego.
3. Zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie Członków Biura sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, Biuro przedstawia ministrowi właściwemu do spraw instytucji finansowych oraz organowi nadzoru.

4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb składania sprawozdania, o którym mowa w ust. 1, w tym termin jego złożenia oraz niezbędne dane, jakie powinno zawierać, uwzględniając w szczególności zapewnienie prawidłowości i przejrzystości sporządzanych sprawozdań.

Rozdział 9

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 141.

W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058, Nr 126, poz. 1069 i Nr 153, poz. 1271) art. 8b otrzymuje brzmienie:

„Art. 8b. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 8a, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 142.

W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1059, Nr 126, poz. 1069 i Nr 153, poz. 1271) art. 22⁸ otrzymuje brzmienie:

„Art. 22⁸. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 22⁷, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 143.

W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 369 oraz z 2003 r. Nr 49, poz. 408) art. 19b otrzymuje brzmienie:

„Art. 19b. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 19a, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 144.

W ustawie z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408, z 1992 r. Nr 63, poz. 315, z 1994 r. Nr 121, poz. 591, z 1995 r. Nr 138, poz. 682, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, z 1997 r. Nr 104, poz. 661 i Nr 121, poz. 769, z

1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756 i Nr 162, poz. 1115, z 1999 r. Nr 28, poz. 255 i 256 i Nr 84, poz. 935, z 2000 r. Nr 3, poz. 28, Nr 12, poz. 136, Nr 43, poz. 489, Nr 84, poz. 948 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 5, poz. 45, Nr 88, poz. 961, Nr 100, poz. 1083, Nr 111, poz. 1193, Nr 113, poz. 1207, Nr 126, poz. 1383 i 1384 i Nr 128, poz. 1407, z 2002 r. Nr 113, poz. 984 oraz z 2003 r. Nr 45, poz. 391 i Nr 124, poz. 1151) w art. 35 ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, po zasięgnięciu opinii samorządów zawodów medycznych oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 6, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”

Art. 145.

W ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 oraz z 2003 r. Nr 60, poz. 535) po art. 80 dodaje się art. 80a w brzmieniu:

„Art. 80a 1. Podmioty uprawnione do wykonywania działalności usługowej w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych, o których mowa w art. 11 ust. 3, są obowiązane do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością.

2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”

Art. 146.

W ustawie z dnia 13 października 1994 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie (Dz. U. z 2001 r. Nr 31, poz. 359 oraz z 2002 r. Nr 240, poz. 2052) w art. 12 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Krajowej Izby Biegłych Rewidentów oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 3, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”

Art. 147.

W ustawie z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 86, Nr 153, poz. 1271 i Nr 240, poz. 2052) art. 46 otrzymuje brzmienie:

„Art. 46. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Doradców Podatkowych oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 44, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną

sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 148.

W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2003 r. Nr 58, poz. 515) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 75 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Dowód rejestracyjny, pozwolenie czasowe, zalegalizowane tablice (tablica) rejestracyjne i nalepka kontrolna są wydawane za opłatą oraz po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej. Opłatę oraz opłatę ewidencyjną pobiera organ dokonujący rejestracji.”;

2) w art. 77 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Kartę pojazdu dla pojazdu samochodowego, innego niż określony w ust. 1, wydaje, za opłatą i po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej, właściwy w sprawach rejestracji starosta przy pierwszej rejestracji pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”;

3) w art. 80b:

a) w ust. 1 w pkt 1 dodaje się lit. j) w brzmieniu:

„j) informację o dodatkowym badaniu technicznym, o którym mowa w art. 81 ust. 8 pkt 4, przeprowadzonym po naprawie wynikającej ze zdarzenia powodującego odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia określonego w grupie 3 działu II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej,”

b) dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W ewidencji gromadzi się także dane i informacje wymagane do dopuszczenia pojazdu do ruchu oraz informacje o wydawanych dokumentach i oznaczeniach pojazdu:

1) dane o pojeździe podlegającym rejestracji:

- a) przeznaczenie,
- b) pojemność i moc silnika,
- c) dopuszczalna masa całkowita,
- d) dopuszczalna ładowność,
- e) liczba osi,
- f) największy dopuszczalny nacisk osi,
- g) dopuszczalna masa całkowita ciągniętej przyczepy,
- h) liczba miejsc,
- i) data pierwszej rejestracji za granicą,
- j) poprzedni numer rejestracyjny i nazwa organu, który dokonał rejestracji,

2) informacje o:

- a) dowodzie rejestracyjnym – seria, numer oraz data wydania wtórnika,
- b) pozwoleniu czasowym – data ważności, data przedłużenia ważności, cel wydania, seria, numer oraz data wydania wtórnika,
- c) karcie pojazdu – seria, numer oraz data wydania wtórnika,

- d) nalepce kontrolnej – data wydania wtórnika,
 - e) znakach legalizacyjnych – seria, numer oraz data wydania wtórnika,
 - f) nalepce na tablice tymczasowe – data wydania wtórnika,
 - g) wyrejestrowaniu pojazdu – data i przyczyna wyrejestrowania,
 - h) zbyciu pojazdu – dane nowego właściciela pojazdu,
- 3) inne dane i informacje stanowiące treść adnotacji urzędowych zamieszczanych w dokumentach pojazdu zgodnie z ustawą oraz z odrębnymi przepisami,
- 4) identyfikator osoby dokonującej w bazie danych zamieszczenia lub zmiany danych i informacji.”,
- c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Dane lub informacje, o których mowa w ust. 1 i ust. 1a, przekazuje do ewidencji:
- 1) wymienione w ust. 1 pkt 1–5 – organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po zarejestrowaniu pojazdu, oraz – w przypadkach, o których mowa w pkt 1 lit. h) i j) – także stacja kontroli pojazdów, która wykonała badanie techniczne pojazdu, niezwłocznie po jego wykonaniu,
 - 2) wymienione w ust. 1 pkt 6:
 - a) w lit. a) – organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po dokonaniu zmiany danych w dowodzie rejestracyjnym,
 - b) w lit. b) – właściwa jednostka organizacyjna Policji, niezwłocznie po wystąpieniu tych zdarzeń,
 - c) w lit. c) – organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po dokonaniu informacji o wystąpieniu tych zdarzeń,
 - d) w lit. d) – właściwa jednostka organizacyjna Policji, Inspekcji Transportu Drogowego lub Żandarmerii Wojskowej albo stacja kontroli pojazdów, niezwłocznie po dokonaniu tych czynności,
 - 3) wymienione w ust. 1 pkt 7 – ośrodek informacji określony przepisami ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152), niezwłocznie po ich zaewidencjonowaniu,
 - 4) wymienione w ust. 1a – organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po ich uzyskaniu.”;
- 4) w art. 80c w ust. 1 po pkt 9 dodaje się pkt 9a w brzmieniu:
„9a) Polskiemu Biuru Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.”;
- 5) w art. 80d:
- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Opłaty pobrane za udostępnienie danych lub informacji z ewidencji stanowią przychód środka specjalnego będącego w dyspozycji ministra właściwego do spraw administracji publicznej i są przeznaczone na finansowanie wydatków związanych z utworzeniem, rozwojem i funk-

cjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców.”;

b) dodaje się ust. 3–5 w brzmieniu:

- „3. Opłata ewidencyjna, o której mowa w art. 75 ust. 2, art. 77 ust. 3, art. 82 ust. 2, art. 97 ust. 1 i art. 150 ust. 1, oraz opłata ewidencyjna, o której mowa w art. 30 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, stanowi przychód środka specjalnego, o którym mowa w ust. 2, i jest przeznaczona na finansowanie wydatków związanych z utworzeniem, rozwojem i funkcjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców. Wysokość każdej opłaty ewidencyjnej, o której mowa w art. 75 ust. 2, art. 77 ust. 3, art. 82 ust. 2, art. 97 ust. 1 i art. 150 ust. 1 nie może przekroczyć równowartości w złotych 0,5 euro ustalonej przy zastosowaniu kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu wydania rozporządzenia, o którym mowa w ust. 4.
4. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych, określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) wysokość opłaty ewidencyjnej, o której mowa w art. 75 ust. 2, art. 77 ust. 3, art. 82 ust. 2, art. 97 ust. 1 i art. 150 ust. 1, oraz sposób jej wnoszenia,
 - 2) tryb i zasady pobierania, ewidencjonowania, przekazywania i rozliczania opłaty ewidencyjnej przez organy i podmioty zobowiązane do jej pobierania,
 - 3) szczegółowe zasady gospodarki finansowej środka specjalnego, o którym mowa w ust. 2 i 3 oraz w art. 100d ust. 2.
5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, należy uwzględnić w szczególności:
 - 1) przypadki uiszczania opłaty ewidencyjnej,
 - 2) zróżnicowaną wysokość opłaty w zależności od rodzaju czynności, której dokonanie jest uzależnione od jej uiszczenia,
 - 3) koszty związane z funkcjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców,
 - 4) terminy przekazywania i rozliczania opłaty ewidencyjnej przez organy i podmioty zobowiązane do jej pobierania,
 - 5) obowiązki w zakresie sporządzania planów finansowych obejmujących przychody i wydatki środka specjalnego.”;
- 6) w art. 81 w ust. 8 dodaje się pkt 4 w brzmieniu:
 - „4) w którym została dokonana naprawa wynikająca ze zdarzenia powodującego odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia określonego w grupie 3 i 10 działu II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej na kwotę przekraczającą 2000 zł.”;
- 7) w art. 82 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2. Jeżeli pojazd jest zarejestrowany, kolejny termin badania technicznego wpisuje do dowodu rejestracyjnego uprawniony diagnosta po stwierdzeniu pozytywnego wyniku badania i po uiszczeniu przez właściciela pojazdu opłaty ewidencyjnej.”;

- 8) w art. 83 w ust. 6 po wyrazach „o których mowa w ust. 2” dodaje się wyrazy „i art. 82 ust. 2.”;
- 9) w art. 97 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Dokument stwierdzający uprawnienie do kierowania pojazdem wydaje, za opłatą oraz po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej, starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się, a w uzasadnionych przypadkach – właściwy ze względu na miejsce czasowego pobytu, z zastrzeżeniem ust. 2.”;
- 10) w art. 100d ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Opłaty pobrane za udostępnianie danych z ewidencji stanowią przychód środka specjalnego będącego w dyspozycji ministra właściwego do spraw administracji publicznej, o którym mowa w art. 80d ust. 2 i 3, i są przeznaczone na finansowanie wydatków związanych z utworzeniem, rozwojem i funkcjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców.”;
- 11) w art. 150 w ust. 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:
- „Osoba uprawniona dokonująca wymiany jest obowiązana do uiszczenia opłaty ewidencyjnej.”.

Art. 149. (uchylony).

Art. 150.

W ustawie z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1298 i Nr 123, poz. 1353 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253) w art. 20 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

- „2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury fizycznej i sportu, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 151.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882, z 1999 r. Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 48, poz. 554, z 2001 r. Nr 41, poz. 465, Nr 98, poz. 1069 i 1070 i Nr 130, poz. 1452 oraz z 2003 r. Nr 41, poz. 361) art. 24 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 24. 1. Komornik jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody, które mogą zostać wyrządzone w związku z jego działalnością egzekucyjną, a w przypadku gdy komornik zatrudnia pracowników, również do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody, które mogą zostać wyrządzone działaniem jego pracowników w związku z postępowaniem egzekucyjnym.
2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Kra-

jowej Rady Komorniczej oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 152.

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 578) w art. 10:

1) w ust. 2 skreśla się pkt 2;

2) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw turystyki, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b), termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 153.

W ustawie z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (Dz. U. z 2001 r. Nr 3, poz. 18, Nr 100, poz. 1085, Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 135, poz. 1145 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 717) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 103:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Osoba eksploatująca jest obowiązana do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za wyrządzoną szkodę jądrową. Jeżeli wypadek jądrowy, oprócz szkody w mieniu lub środowisku, wyrządził również szkodę na osobie, 10% sumy gwarancyjnej ubezpieczenia przeznaczona jest na zabezpieczenie roszczeń z tytułu szkody jądrowej na osobie.”,

b) w ust. 2:

- wyrazy „kwoty zabezpieczenia przeznaczonego” zastępuje się wyrazami „sumy gwarancyjnej przeznaczonej”,
- wyrazy „pozostała część zabezpieczenia” zastępuje się wyrazami „pozostała część sumy gwarancyjnej”,

c) w ust. 3 wyrazy „zabezpieczenia finansowego, o którym mowa w ust. 1 i 2” zastępuje się wyrazami „przez zakład ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1”,

d) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, po zasięgnięciu opinii Państwowej Agencji Atomistyki oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę ubezpieczenia, biorąc w szczególności pod uwagę poszczególne typy obiektów jądrowych, o których mowa w art. 34.”;

2) w art. 104:

- a) w ust. 1 wyrazy „osoby dającej finansowe zabezpieczenie odpowiedzialności osoby eksploatującej” zastępuje się wyrazami „zakładu ubezpieczeń”,
- b) w ust. 2 wyrazy „osoba dająca zabezpieczenie” zastępuje się wyrazami „zakład ubezpieczeń”.

Art. 154.

W ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów (Dz. U. z 2001 r. Nr 5, poz. 42 oraz z 2002 r. Nr 23, poz. 221, Nr 153, poz. 1271 i Nr 240, poz. 2052) w art. 6 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 2, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 155.

W ustawie z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. Nr 49, poz. 509 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271 i Nr 240, poz. 2052) w art. 16 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 2, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 156.

W ustawie z dnia 6 lipca 2001r. o usługach detektywistycznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 12, poz. 110 i Nr 238, poz. 2021) w art. 24 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 157.

W ustawie z dnia 25 lipca 2001 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. Nr 113, poz. 1207 i Nr 154, poz. 1801, z 2002 r. Nr 241, poz. 2073 oraz z 2003 r. Nr 45, poz. 391) w art. 12 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, po zasięgnięciu opinii samorządów zawodów medycznych oraz Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 2, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwa-

rancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Art. 158.

W ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz. 1450 i z 2002 r. Nr 153, poz. 1271) w art. 10 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.”.

Rozdział 10

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 159.

1. Postępowania dotyczące roszczeń odszkodowawczych wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy toczą się według przepisów dotychczasowych.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do postępowań dotyczących roszczeń Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego.
3. W sprawach roszczeń Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego z tytułu opłat za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego przepisy ustawy mają zastosowanie do zdarzeń zaistniałych po dniu wejścia ustawy w życie.

Art. 160.

1. Działające na podstawie dotychczasowych przepisów Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny oraz Polskie Biuro Ubezpieczeń Komunikacyjnych stają się z mocy prawa Ubezpieczeniowym Funduszem Gwarancyjnym i Polskim Biurem Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w rozumieniu przepisów ustawy.
2. Pracownicy działających na podstawie dotychczasowych przepisów Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego oraz Polskiego Biura Ubezpieczeń Komunikacyjnych stają się z mocy prawa pracownikami Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego i Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych w rozumieniu przepisów ustawy.

Art. 161.

Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie upoważnień ustawowych zmienianych w art. 141–158 zachowują moc do czasu wydania nowych przepisów wykonawczych, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie.

Art. 162.

Przepisy art. 3 ust. 2, rozdziału 5, art. 122 ust. 1 pkt 4 oraz art. 128–134 stosuje się od dnia uzyskania członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.

Art. 163.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 25 ust. 2, art. 95, art. 102–105, art. 123 pkt 1 i 3, art. 124 i 125, art. 127, art. 135 ust. 2 i 3 – w zakresie dotyczącym art. 123 pkt 3 oraz art. 137 ust. 2, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2004 r., jednak nie później niż z dniem uzyskania członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej;
- 2) art. 148 pkt 3 lit. c, w zakresie, w którym dotyczy art. 80b ust. 2 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 148, który wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2004 r., jednak nie później niż z dniem uzyskania członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.